

Pensionsoron

Så känner svenskarna inför sin pension

BYGGNADS

Denna rapport är baserad på en opinionsmätning genomförd av Novus för Katalys räkning under perioden 18 februari till 3 mars 2021 med totalt 2.095 svarande, en svarsfrekvens på 63 procent. Undersökningen är genomförd via webbintervjuer. Individurvalet har dragits slumpmässigt av Novus ur Novus förrekryterade Sverigepanel.

Rapporten är författad av **Lisa Gemmel** vid fackliga idéinstitutet Katalys och är en del av Byggnads och Katalys gemensamma pensionsprojekt *En pension att leva på*.

Rapporten är Katalys no 89.

Pensionsoron är ett politiskt problem

Vårt arbetsliv och vårt samhälle är djupt orättvist och ojämlikt. Medlemmarna i Byggnads och andra LO-förbund har ofta tunga jobb som sliter ner kroppen. Ändå har pensionsåldern höjts. Det nya idealet är att gå i pension vid 67 år, och på sikt 69 år. Långt ifrån alla klarar idag att arbeta hela vägen till pensionen, för att kroppen säger nej.

När tidningen Byggnadsarbetaren gjorde en enkät 2018 tyckte 90 procent av de som svarade att höjd pensionsålder var en dålig eller mycket dålig idé. Fyra procent tyckte idén var bra. Det finns en uppenbar anledning till det. Skulle 100 byggjobbare som arbetat i yrket i 40 år samlas i en byggbod, och alla som har belastningsskador och värk ombads att lämna boden, skulle bara 15 personer stanna kvar. Det är få som klarar av att jobba till 65 utan att få bestående men.

Det är orimligt att Sverige har ett pensionssystem som glömt bort att klassamhället existerar och främst är utformat för att ge trygghet för landets finansminister, inte landets löntagare och pensionärer.

Tumskruvarna dras åt kring arbetarklassens trygghet. Det visar om inte annat siffrorna i denna opinionsundersökning om pensionsoron. När tidigare statsministern Göran Persson intervjuades i Svenska Dagbladet 2017 sa han att ”Vi har skapat världens bästa pensionssystem men med den lilla defekten att det ger för små pensioner.” För våra medlemmar i Byggnads och LO-förbunden är detta en sanning in på bara skinnet. Dagens pensionssystem skapar stress, otrygghet och fattigdom. Det gör att många människor känner en vrede inför hur Sverige behandlar sina medborgare, de som byggt landet och utfört de tyngsta jobben. Politiskt är dagens pensionssystem en tickande bomb.

Därför har Byggnads tagit initiativ till en omfattande pensionsutredning, som genomförs i nära samarbete med det fackliga idéinstitutet Katalys. Den opinionsundersökning du tar del av här är en del av detta pensionsprojekt som kommer presenteras i sin helhet längre fram i vår.

Pensionerna måste upp på bordet i valet 2022. Det är vår utgångspunkt att Byggnads pensionsförslag ska vara en del av en konstruktiv lösning.

Ett arbetsliv måste räcka till en pension man kan leva på.

Stockholm, mars 2021

Johan Lindholm, ordförande Byggnadsarbetareförbundet

Daniel Suhonen, chef vid fackliga idéinstitutet Katalys

Inledning: Den svenska pensionsoron

Svenska folket blev vid pensionsreformen 1999 utlovad minst 70 procent av sin lön i pension med tjänstepensionen inräknad. När nu det nya pensionssystemet omfattar hela pensionen för dem som lämnar arbetslivet, börjar vi se konsekvenserna av detta. I snitt får den som går i pension idag cirka 60 procent av sin slutlön i pension med tjänstepensionen inräknad. Systemet straffar dem som blir så utslitna av sitt arbete att de måste gå i pension i förtid – och för dem med låg lön lönar det sig inte alltid att arbeta.

Missnöjet kring pensionerna växer. Samtidigt är det få som vet vad partierna vill göra för att förbättra pensionerna, då besluten förhandlas och beslutas i stängda rum av riksdagens pensionsgrupp. Sex partier sätter pensionsagendan, medan svenska folket tvingas jobba allt längre för en lägre pension än de blivit utlovade.

Den här rapporten är baserad på en opinionsundersökning Katalys beställt av Novus. Vi vill veta hur svenskarna ser på sina egna pensioner och vilka partier de anser har den bästa pensionspolitiken.

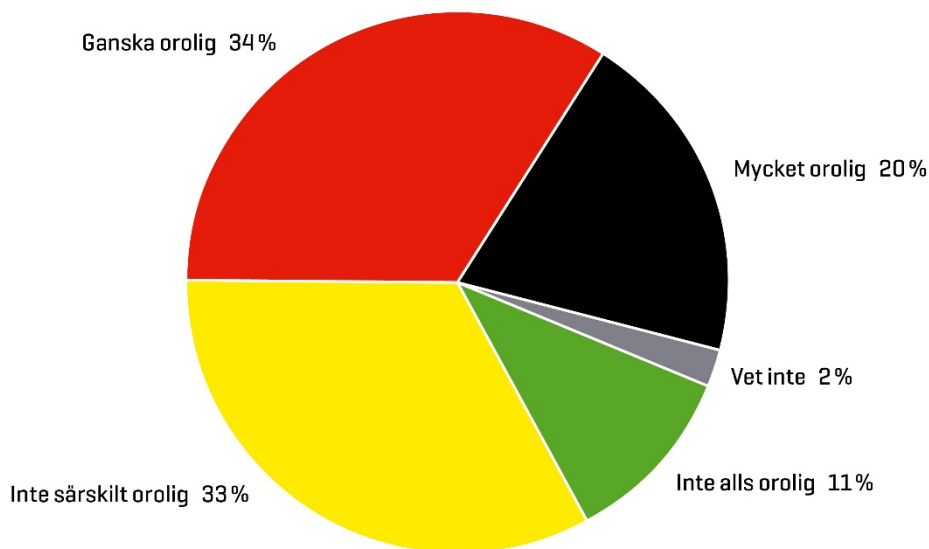
Rapporten är en del av projektet *En pension att leva på*, som Byggnads och Katalys driver.

Frågor vi ställde till väljarna

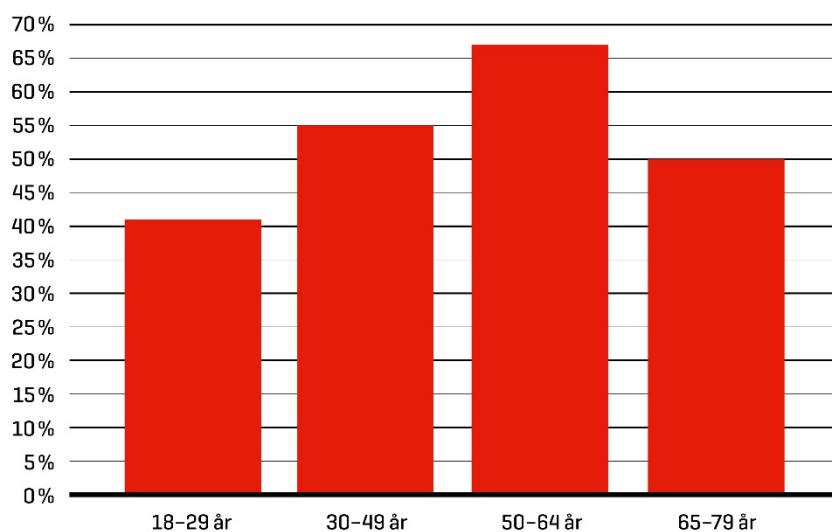
Katalys lät Novus ställa sju frågor till väljarna om deras syn på sina framtida pensioner och vilka partier som har den bästa pensionspolitiken. Frågorna ställdes till ett slumpmässigt urval av Novus webbpanel under perioden 18 februari till 3 mars 2021. 2.029 svar inkom och med en svarsfrekvens på 63 procent anser Novus att undersökningen är åsiktsmässigt representativ.

Fråga 1. Hur orolig är du för att få en låg pension?

(Om du redan är pensionär, hur orolig är du för att din pension är för låg?)

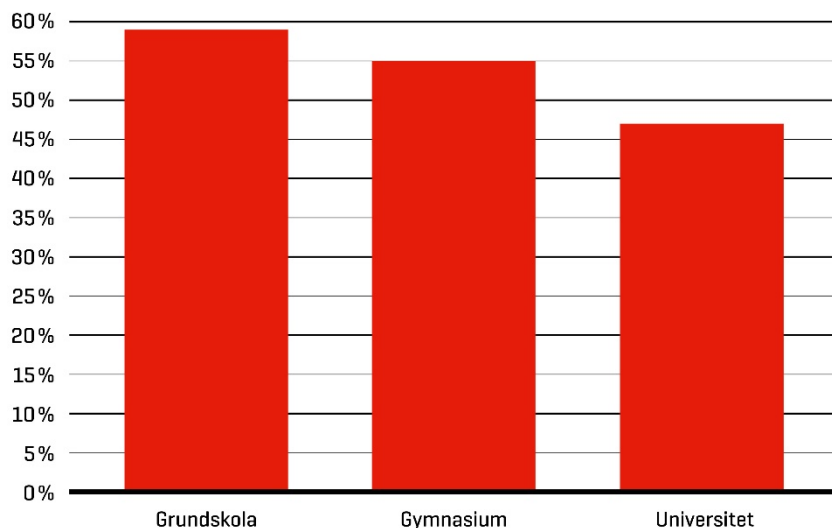

Det finns en pensionsoro i samhället, över hälften av de svarande är mycket eller ganska oroliga för att de kommer att få eller redan har en för låg pension. Det svenska pensionssystemet skapar inte trygghet inför framtiden, utan en oro för försörjning och kanske en rädsla för att inte kunna bo kvar i sitt hem.

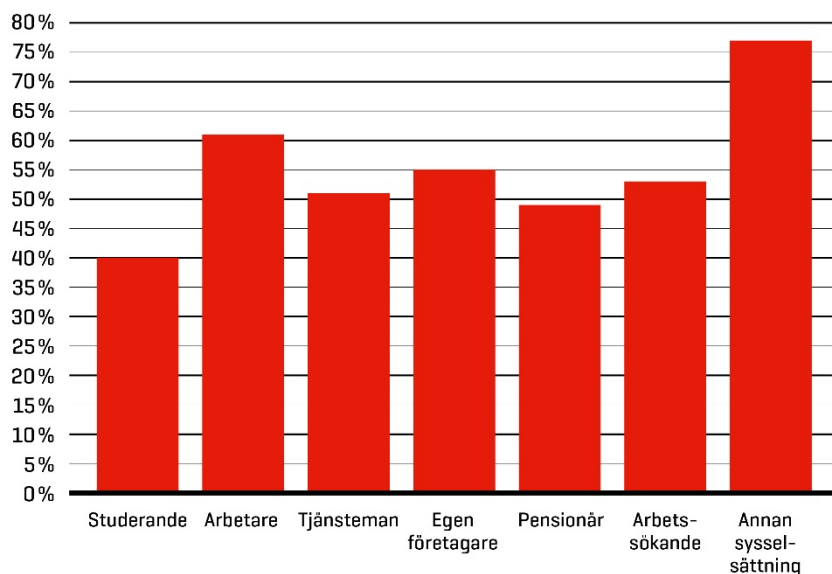
Andel, fördelat på åldersgrupp, som är mycket eller ganska oroliga för att få en låg pension.

Oron inför framtiden syns tydligast hos de som står inför pensionen. Hela 64 procent av 50-64-åringarna är ganska eller mycket oroliga för att få en låg pension. Det är dock talande att hela 42 procent av 18-29 åringar känner oro inför storleken på sin pension. Redan i unga år finns en osäkerhet kring om den pension man tjänar in kommer att räcka.

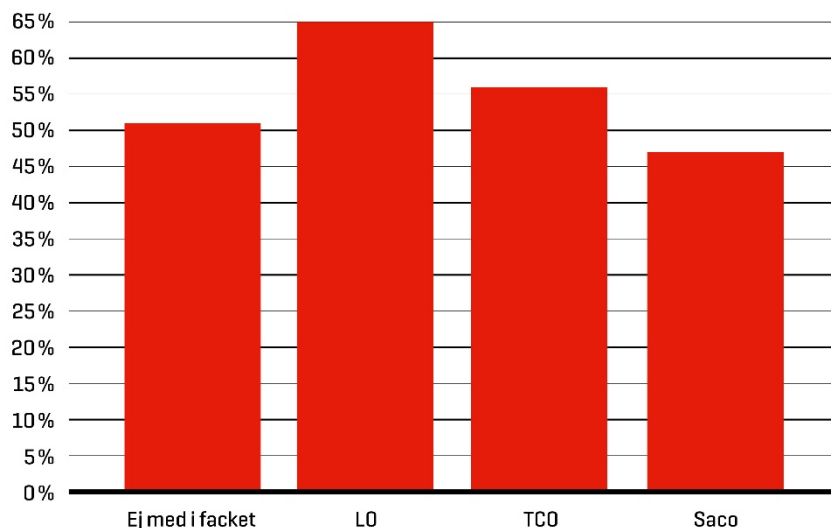
Andel, fördelat på utbildningsnivå, som är mycket eller ganska oroliga för att få en låg pension.

Pensionsoron är större bland dem med grundskole- och gymnasieutbildning än bland de med högskoleutbildning. Det är inte förvånande, då både möjligheter att ha en hög sysselsättningsgrad och hög lönenivå stiger med längre utbildning.

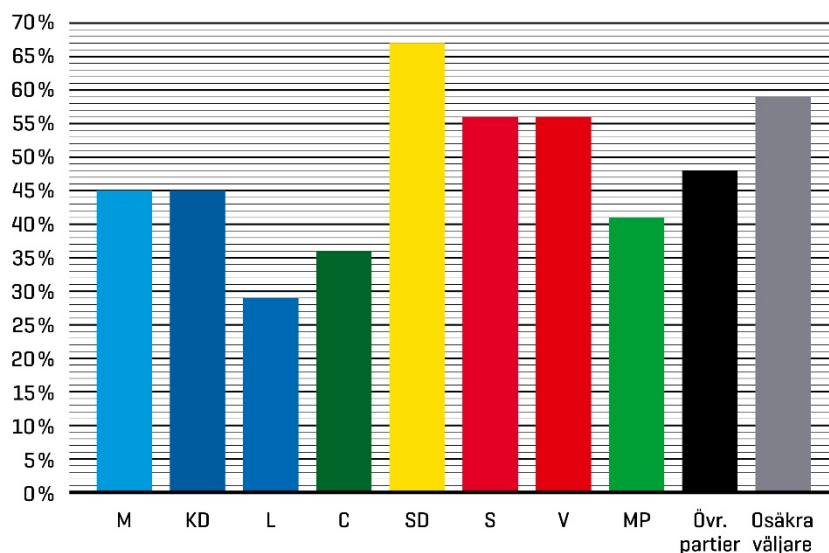
Andel, fördelat på sysselsättning, som är mycket eller ganska oroliga för att få en låg pension.

Tittar vi på sysselsättning är de som har annan sysselsättning (till exempel sjukskrivna eller de som har sjukersättning) mest oroliga för att få en låg pension, hela 77 procent. Pensionssystemet är skapat på ett sätt som gör att den som är borta lång tid från arbetsmarknaden på grund av sjukdom eller arbetslöshet får en lägre pension än den som arbetar. Därför är det lite förvånande att endast 53 procent av de arbetslösa är oroliga över att få en låg pension. Nästan en fjärdedel av pensionärerna, 23 procent, är mycket oroliga för sin låga pension.

Andel, fördelat på facklig tillhörighet, som är mycket eller ganska oroliga för att få en låg pension.

Mer än sex av tio (65 procent) LO-anslutna är oroliga för att få en låg pension. Det är inte konstigt då medelpensioneringsålder för LO-kollektivet är 63,8 år.¹ För att få ut minst 50 procent av lönen i allmän pension måste man arbeta till minst 65 år. 46 procent av LO-kvinnorna jobbade 2019 deltid, vilket även det ger en lägre pension.²

Andel, fördelat på partisympti, som är mycket eller ganska oroliga för att få en låg pension.

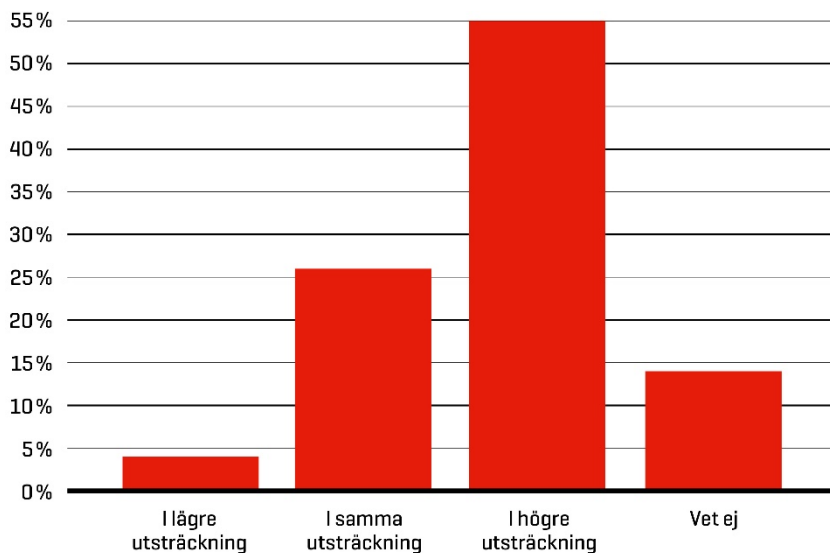
Sverigedemokratiska partisympatisörer är mest oroliga för att få en låg pension. Hela 37 procent är mycket oroliga. Sammanlagt 67 procent är ganska eller mycket oroliga för att få, eller att de har, en låg pension. För den som upplever att välfärdsstaten sviker, ligger det nära till hands att rösta på Sverigedemokraterna.

Det finns helt klart en generell pensionsoro i Sverige, oavsett ålder och sysselsättning. De som arbetar i tunga yrken – arbetare och LO-medlemmar – de som är nära pension och de som har en sysselsättning som inte är arbete eller studier är mest oroliga för sin pension.

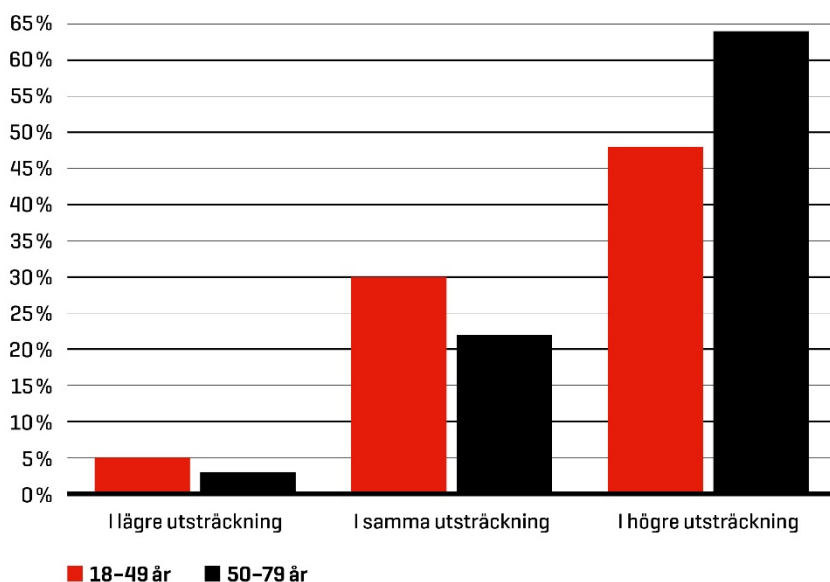
¹ Vad krävs för en hållbar pension?, Mats Morin, LO. 2016, s. 43.

² Deltidsarbete 2010, LO. https://www.lo.se/start/lo_fakta/deltidsanstallda_2019. Besökt 2021-03-12.

Fråga 2. Många slits ut fysiskt på jobbet och måste sluta jobba i förtid, eller sjukskrivs i långa perioder, och får därför en lägre pension att leva på. I vilken utsträckning bör de kompenseras ekonomiskt i pensionen för att de tvingas sluta jobba tidigare på grund av att de blir utslitna på jobbet?

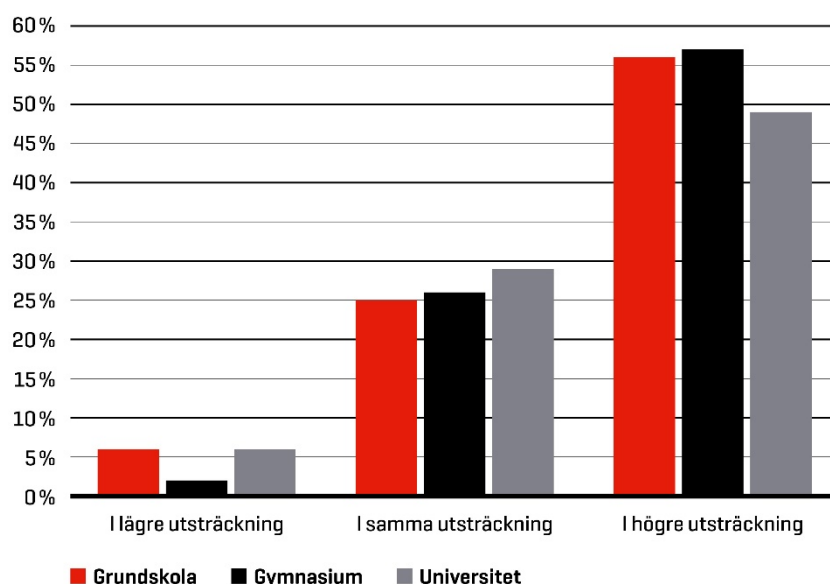

Över hälften av de svarande, 55 procent, tycker att de som slits ut på jobbet och tvingas sluta arbeta i förtid ska kompenseras för det i högre utsträckning.

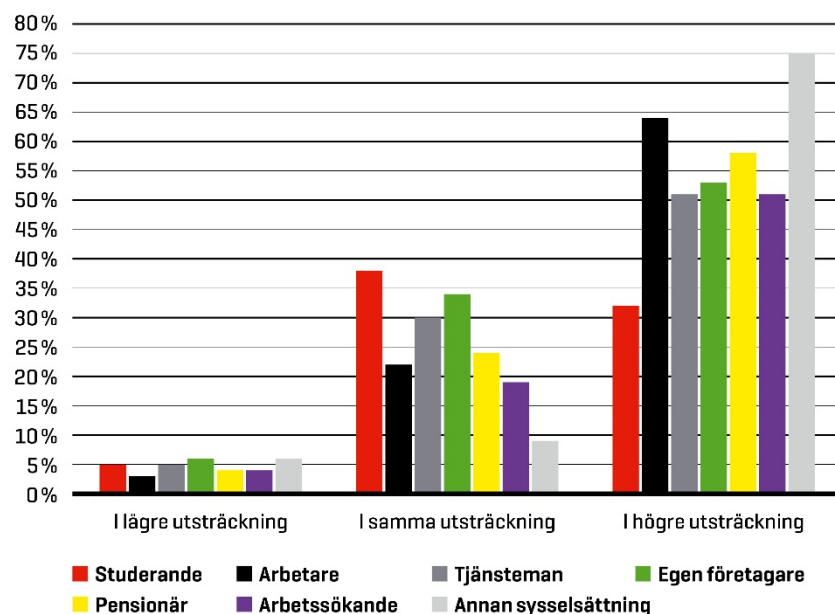
Andel, fördelat på ålder, om i vilken utsträckning pensionen ekonomiskt bör kompensera de som tvingas sluta jobba tidigare, på grund av att de blir utslitna på jobbet.

Nästan sju av tio, 69 procent, av dem som är närmast pension är positiva till högre kompensation för de med utslitna kroppar. I den yngsta åldersgruppen är det endast 38 procent som är positiva till en sådan kompensation, men å andra sidan är det hela 23 procent som svarar ”vet ej”. Kompensation för utslitna kroppar är sannolikt något som blir mer aktuellt ju äldre man blir, ju mer livserfarenhet man får och ju mer den egna kroppen värker.

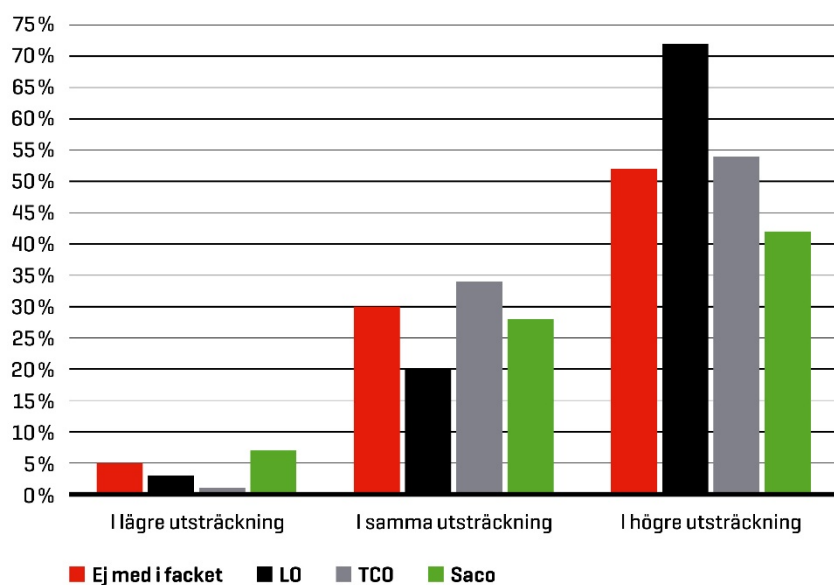
Andel, fördelat på utbildningsnivå, om i vilken utsträckning pensionen ekonomiskt bör kompensera de som tvingas sluta jobba tidigare, på grund av att de blir utslitna på jobbet.

Tittar vi på utbildningsbakgrund är mer än hälften av dem med grundskole- och gymnasieutbildning positiva till en kompensation, 56 respektive 57 procent, medan 49 procent av de med universitetsutbildning är för.

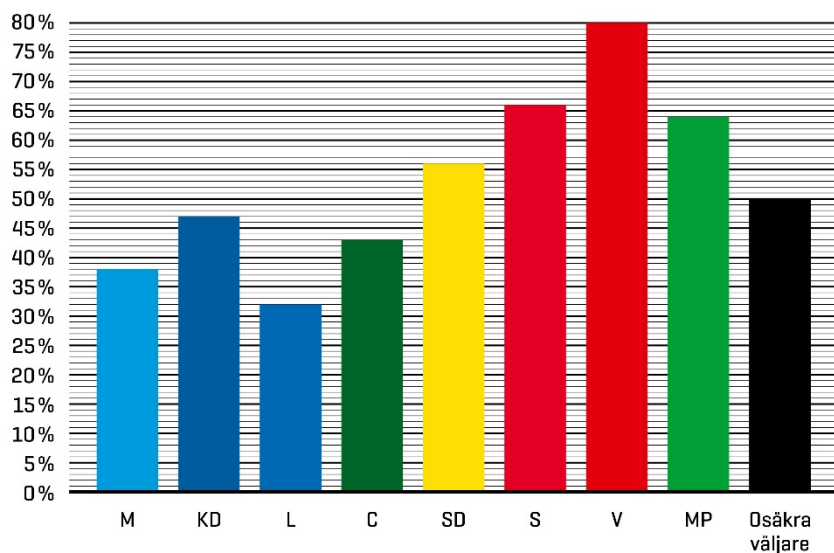
Andel, fördelat på yrkesgrupper, om i vilken utsträckning pensionen ekonomiskt bör kompensera de som tvingas sluta jobba tidigare, på grund av att de blir utslitna på jobbet.

Hela 75 procent av dem med annan sysselsättning är positiva till en kompensation till dem som tvingas sluta arbeta i förtid. I den här gruppen finns bland annat sjukskrivna och de som har beviljats sjukersättning, sannolikt inte sällan på grund av dålig arbetsmiljö. Av arbetarna är 68 procent positiva till en kompensation. Bara 32 procent av studenterna är positiva till en kompensation, men en fjärdedel, 24 procent, vet inte vad de tycker. En av fyra arbetssökande svarade också ”vet ej” på frågan om en kompensation.

Andel, fördelat på facklig tillhörighet, om i vilken utsträckning pensionen ekonomiskt bör kompensera de som tvingas sluta jobba tidigare, på grund av att de blir utslitna på jobbet.

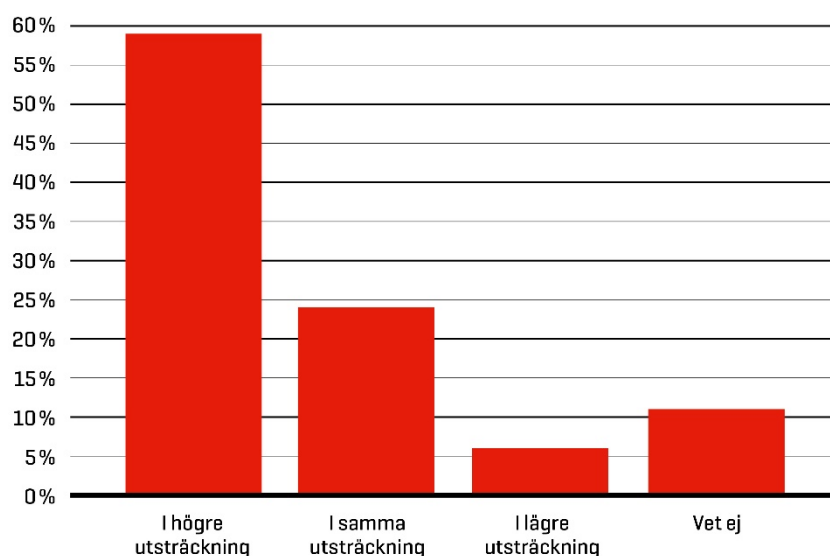
72 procent av LO-medlemmarna, nästan tre av fyra, är positiva till en kompensation i pensionen för den som tvingas sluta jobba på grund av en utsliten kropp. Samma siffra för TCO-anslutna är 54 procent, utan fackligt medlemskap 52 procent och för Saco-medlemmar 42 procent. Mönstret med att den med ett tyngre jobb är mer positiva till en kompensation återfinns både i facklig tillhörighet och yrkesgrupper.

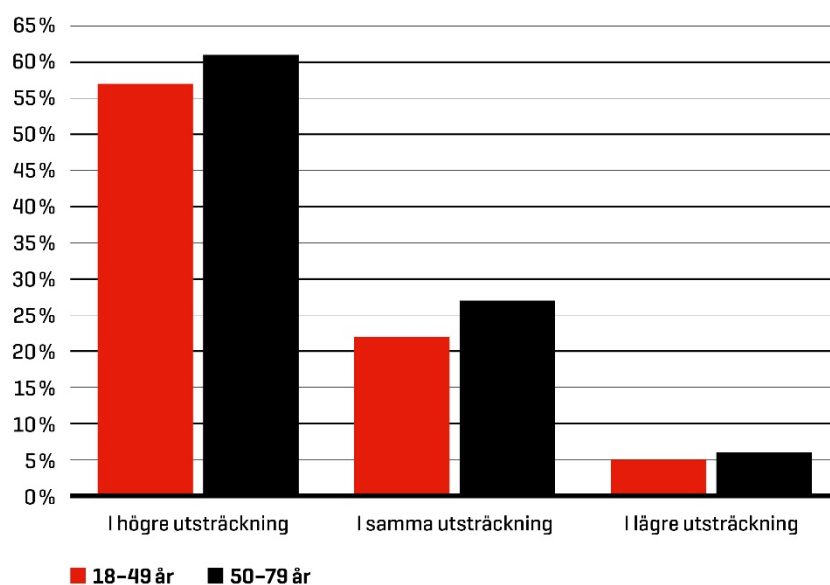
Andel, fördelat på partisympati, som anser att pensionen i högre utsträckning ekonomiskt bör kompensera de som tvingas sluta jobba tidigare, på grund av att de blir utslitna på jobbet.

Åtta av tio (80 procent) som röstar på Vänsterpartiet är positiva till en högre kompensation, och detsamma gäller för 66 procent av socialdemokratiska väljare. 64 procent av Miljöpartiets sympatisörer vill se en högre kompensation och för Sverigedemokraternas väljare är siffran 56 procent. Liberalernas väljare är minst positiva till en kompensation, endast 32 procent säger ja till en sådan. Bland Kristdemokraternas väljare och Centerns väljare är 43 procent positiva till en kompensation. Hos Moderaternas väljare är 38 procent positiva. Det finns en stor spridning bland väljarna och synen på om ett tungt och därmed förkortat arbetsliv ska kompenseras för i pensionskuvertet. Synen på kompensation återspeglas inte i väljarnas oro – där Sverigedemokraternas väljare var mest oroliga för låga pensioner är de inte i lika hög utsträckning positiva till en högre kompensation för den som slitits ut i arbetet, trots att detta inte sällan hänger samman.

Fråga 3. Höjda grundpensioner för att minska fattigdomen bland pensionärer har gjort att skillnaden i pension mellan de som arbetat hela livet och de som inte har gjort det har minskat. I vilken utsträckning jämfört med idag ska det löna sig i pensionskuvertet att jobba?

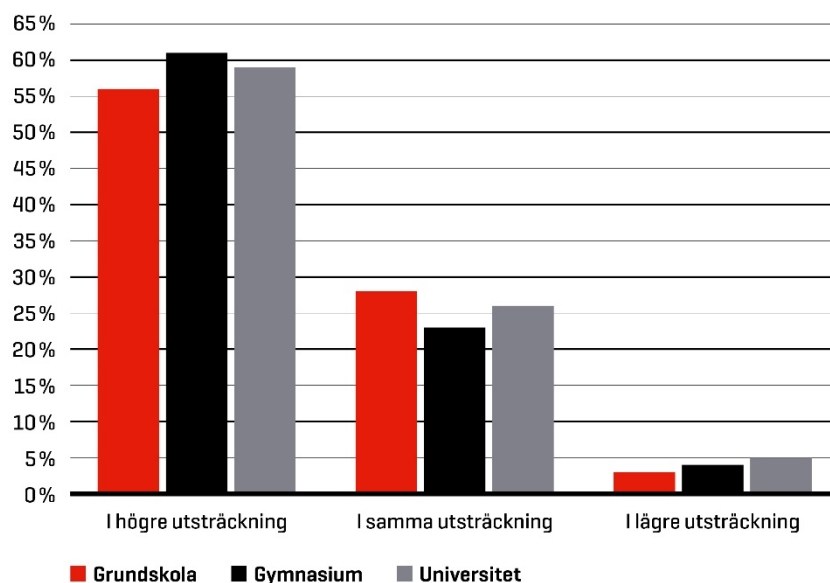

Sex av tio (59 procent) tycker att det ska löna sig i högre utsträckning i pensionskuvertet att jobba.

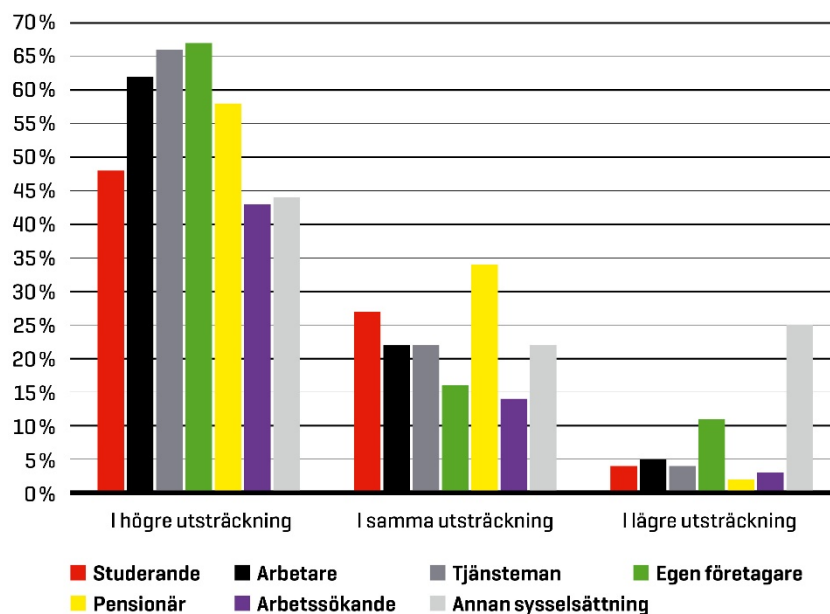
Andel, enligt åldersgrupp, om i vilken utsträckning jämfört med idag det ska löna sig i pensionskuvertet att jobba?

Det är inga stora skillnader mellan åldersgrupperna. De yngre tycker inte i lika hög utsträckning att det ska löna sig mer att arbeta.

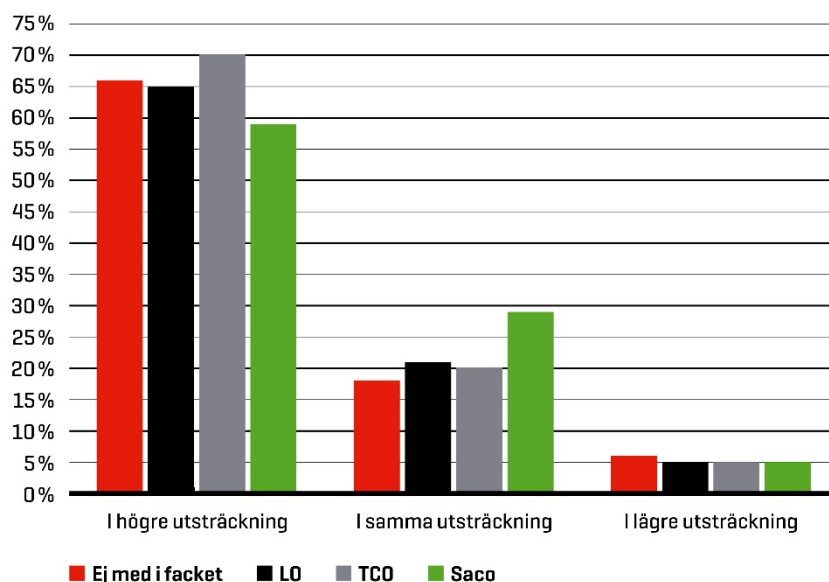
Andel, enligt utbildningsnivå, om i vilken utsträckning jämfört med idag det ska löna sig i pensionskuvertet att jobba?

Bland de som har en gymnasie- eller högskoleutbildning tycker ungefär lika många att arbete ska löna sig, 61 respektive 59 procent. Bland de med grundskoleutbildning är 56 procent positiva till att arbete ska löna sig mer.

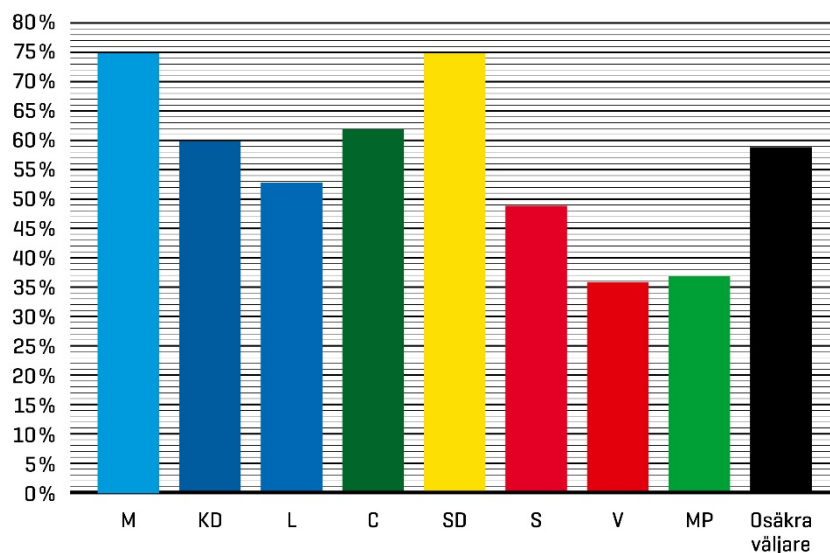
Andel, enligt sysselsättning, om i vilken utsträckning jämfört med idag det ska löna sig i pensionskuvertet att jobba?

Fördelat på sysselsättning är de som arbetar mer positiva till att arbete ska löna sig i högre utsträckning: arbetare 62 procent, tjänstemän 66 procent och egenföretagare 67 procent. Arbetssökande är minst positiva till förslaget, bara 43 procent tycker att arbete borde löna sig mer. De med annan sysselsättning ligger på samma nivå, 44 procent, och studerande på 48 procent. Av pensionärerna tycker 58 procent att arbete borde löna sig i högre utsträckning i pensionskuvertet.

Andel, enligt facklig tillhörighet, om i vilken utsträckning jämfört med idag det ska löna sig i pensionskuvertet att jobba?

TCO-medlemmar är mest positiva till förslaget. 70 procent tycker att arbete ska löna sig i högre utsträckning i pensionskuvertet. Bland de som inte är fackligt anslutna är det 66 procent som är positiva, liksom 65 procent av de LO-anslutna. Bland Saco-medlemmarna är det 59 procent som är positiva.

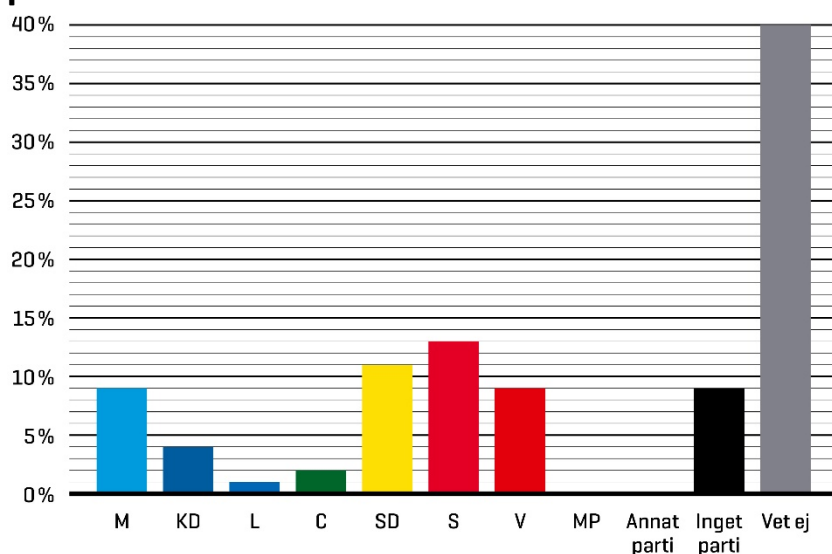
Andel, fördelat på partisympati, som anser att det i högre utsträckning jämfört med idag ska löna sig i pensionskuvertet att jobba.

Moderata och sverigedemokratiska väljare är mest positiva till att arbete i högre utsträckning ska leda till bättre pensioner, hela 75 procent av varje väljargrupp är positiva. Alla borgerliga väljare är mer positiva än de rödgröna. Bland de rödgröna väljarna är socialdemokratiska sympatisörer mest positiva, 49 procent.

Vänsterpartiets väljare sticker ut bland dem som vill att arbete ska löna sig i lägre utsträckning i pensionskuvertet, där 18 procent håller med om det. Övriga partier ligger mellan 0 och 6 procent.

Siffrorna får tolkas som så att Vänsterpartiets väljare vill se lägre inkomstskillnader, även vad gäller pensionerna. Färre ska ha riktigt låga eller riktigt höga pensioner. De borgerliga och sverigedemokratiska väljarnas svar får ses som ett utslag av regeringarna Reinfeldts arbetslinje – arbete ska löna sig. Borgerliga väljare, bortsett från sverigedemokraternas sympatisörer, tycker i lägre utsträckning än rödgröna att den som sliter ut sig på jobbet ska kompenseras för det i pensionskuvertet. Den som klarar av att arbeta ända till pensionsålder – eller längre – ska gynnas, oavsett om arbetet sliter ut dig.

Fråga 4: Vilket parti tycker du har bäst politik för att upprätthålla goda pensioner?

Hela fyra av tio (40 procent) vet inte vilket parti som har bäst politik för att upprätthålla goda pensioner. Det är en stor andel för ett politikområde som berör nästan alla. 13 procent tycker att Socialdemokraterna har den bästa pensionspolitiken, men nästa lika många anser att Sverigedemokraterna har den bästa politiken. I princip ingen tycker att Miljöpartiet har den bästa politiken för att upprätthålla goda pensioner, så få att de hamnar på 0 procent.

Bästa parti i andel procent	Partisympati									
	M	KD	L	C	SD	S	V	MP	Övr. parti	Osäkra väljare
Moderaterna	38	13	1	3	6	0	0	1	7	0
Kristdemokraterna	7	48	2	3	2	1	0	1	0	1
Liberalerna	1	1	29	4	0	0	0	1	0	0
Centerpartiet	0	0	0	27	0	0	0	1	0	0
Sverigedemokraterna	3	4	1	1	53	2	0	1	11	1
Socialdemokraterna	2	0	3	4	3	45	2	14	2	3
Vänsterpartiet	2	1	2	3	2	8	61	21	4	3
Miljöpartiet	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0
Annat parti	0	0	0	0	0	0	1	0	22	0
Inget parti	6	6	5	1	10	8	3	1	5	10
Vet ej	40	25	57	55	22	36	33	55	49	82

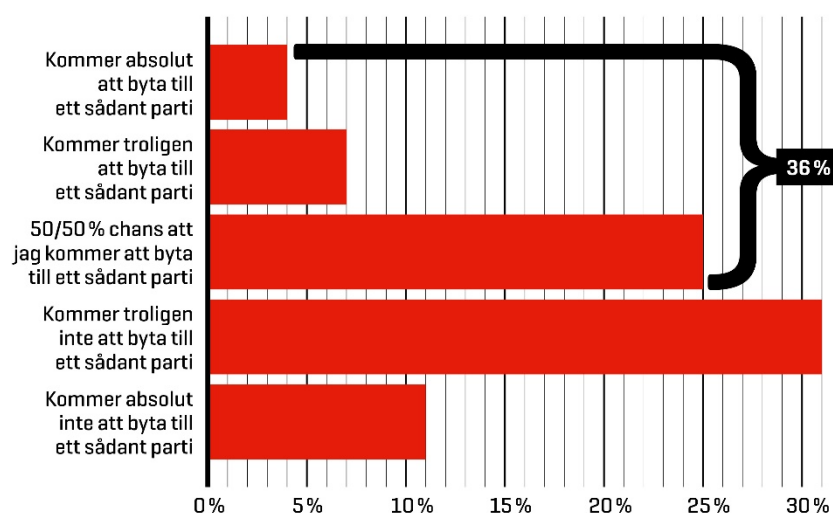
Fetad siffra markerar vilket parti som ett partis sympatisörer tycker har den bästa pensionspolitiken.

Andel, fördelat enligt partisympati, om vilket parti som har bäst politik för att upprätthålla goda pensioner.

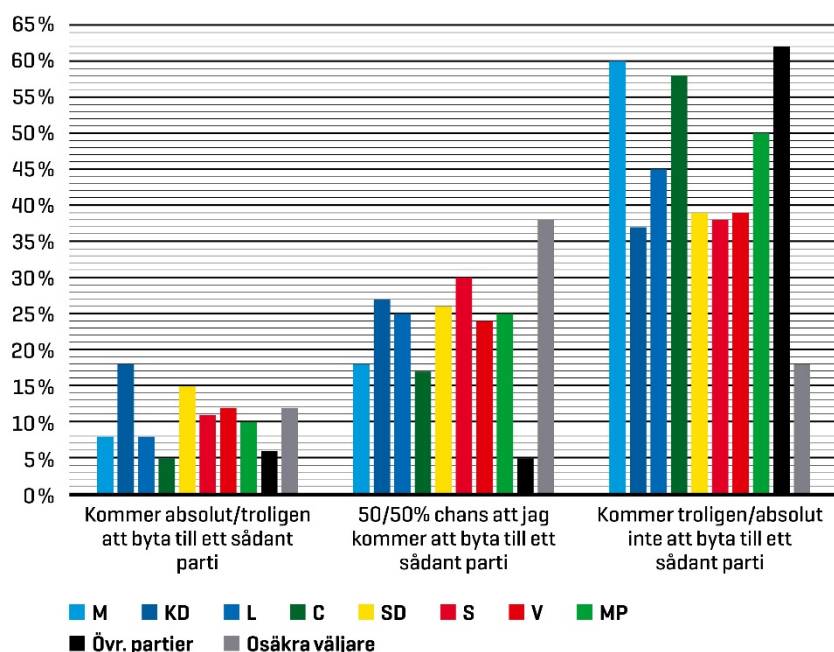
Inom samtliga partigrupper tycker man att det parti man själv röstar på har den bästa pensionspolitiken, förutom de som röstar på Miljöpartiet. Bara 3 procent av den väljargruppen tycker att det egna partiet har den bästa politiken. Bäst tycker miljöpartister att Vänsterpartiets pensionspolitik är (21 procent), näst bäst Socialdemokraternas (14 procent). Över hälften (55 procent) av Miljöpartiets väljare vet dock inte vilket parti som har bäst politik för goda pensioner.

Det partis väljare som tycker att det egna partiet har bäst politik för goda pensioner är Vänsterpartiet. Av de osäkra väljarna är det mer än åtta av tio som inte vet vilket parti som har den bästa pensionspolitiken.

Fråga 5: Om något politiskt parti presenterade ett pensionssystem som gav högre pensioner för låg- och medelinkomsttagare, hur stor är chansen att du skulle byta till det partiet i nästa val p.g.a. det nya förslaget till pensionssystem?

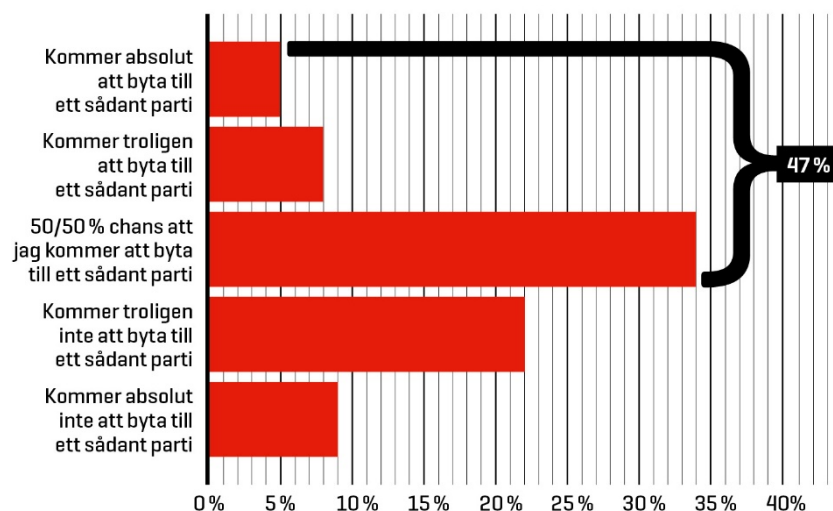
36 procent av de svarande uppger att det är minst 50/50 procents chans att de skulle byta till ett parti som presenterade ett pensionssystem som gav högre pensioner för låg- och medelinkomsttagare.

Andel, enligt partisympati, som kan tänka sig respektive inte tänka sig att byta parti p.g.a. nytt förslag till pensionssystem.

Störst benägenhet att byta till ett parti som presenterar ett nytt, bättre pensionssystem har de osäkra väljarna. Hälften av dem uppger att det är minst 50/50 procentens chans att de byter till ett sådant parti. Bland de svarande som har en partisympati, är det de sverigedemokratiska och socialdemokratiska väljarna som är mest benägna att byta, 41 procent i bägge partierna – eller fyra av tio S och SD-väljare – kan tänka sig att rösta på ett annat parti. Centerpartens och Moderaternas väljare är minst benägna att byta till ett parti som presenterar ett mer utjämnande pensionssystem.

Mönstret går igen i arbetslivet där nästan varannan LO-medlem – 47 procent av LO-medlemmarna är beredda att byta parti på pensionsfrågan, liksom 44 procent av arbetarväljarna i stort.

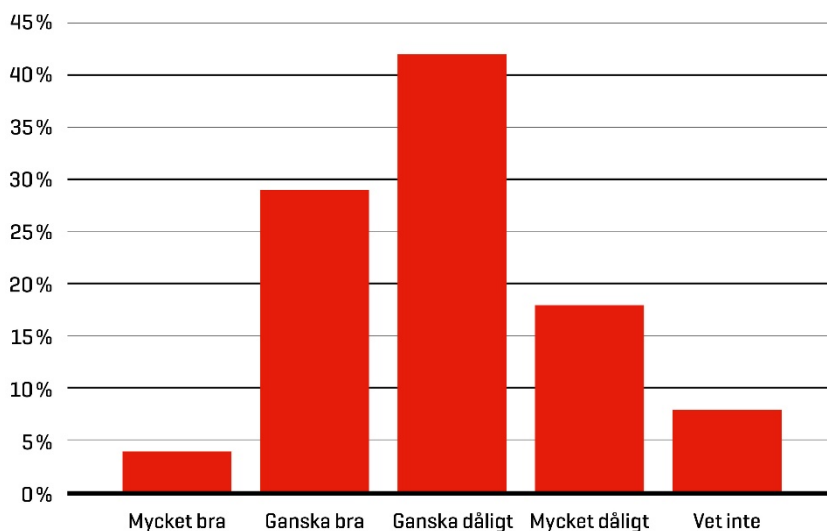

LO-medlemmars inställning till att byta respektive inte byta parti på grund av nytt förslag till pensionssystem.

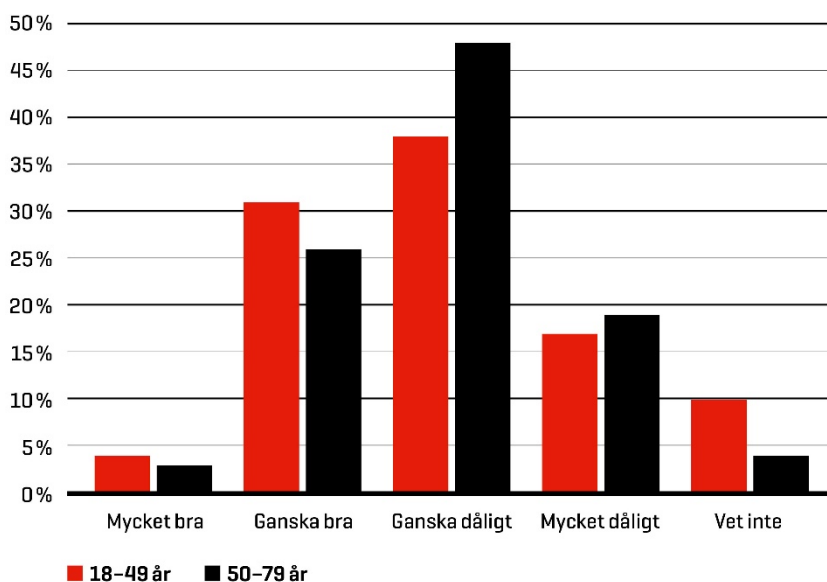
Pensionsfrågan är den nionde viktigaste frågorna för väljarna, enligt Novus väljarpanel.³ Många väljare, framförallt bland de osäkra, är beredda att byta parti på grund av pensionsfrågan. Det parti som presenterar ett pensionssystem som förbättrar pensionen för låg- och medelinkomsttagare har en möjlighet att vinna nya väljare på valdagen.

³ Viktigaste politiska frågan februari 2021, Novus. <https://novus.se/novus-svensk-valjaropinion/valjarforstaelse/viktigaste-politiska-fragan/> Besökt 2021-03-12.

Fråga 6: Dagens löntagare kommer att få knappt 50 procent av sin slutlön i allmän pension och knappt 60 procent med tjänstepension. Hur bra eller dåligt skulle du klara dig ekonomiskt på den pensionen?

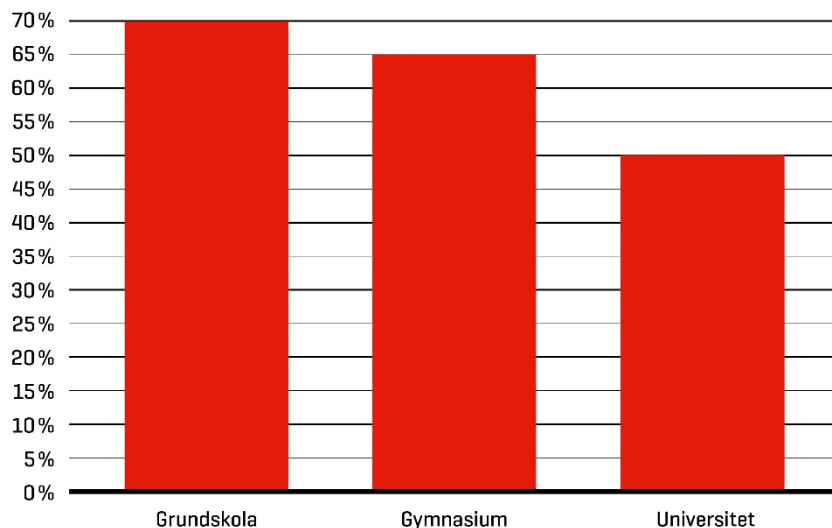

Sex av tio (60 procent) uppger att de skulle klara sig dåligt på en pension på 50–60 procent av sin slutlön. Studerande och pensionärer har inte svarat på frågan då de inte har någon lön eller redan får pension.

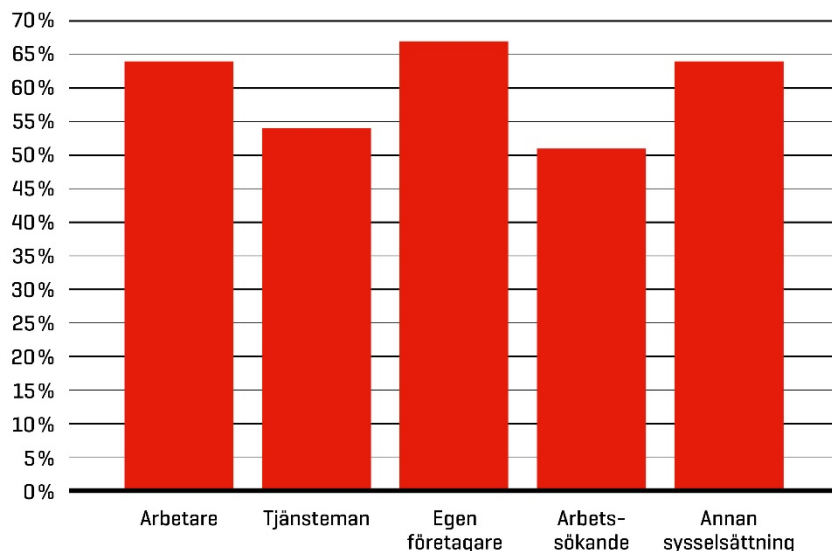
Andel, enligt åldersgrupp, om hur bra eller dåligt de skulle klara sig ekonomiskt enligt nuvarande pensionsnivå.

De som är närmast pension, eller som nått pensionsålder enligt lagen om anställningsskydd (LAS), är de som uppger att de skulle klara sig sämst på 50–60 procent av sin lön, 68 procent i åldersgruppen 65–79 år och 67 procent i gruppen 50–64 år.

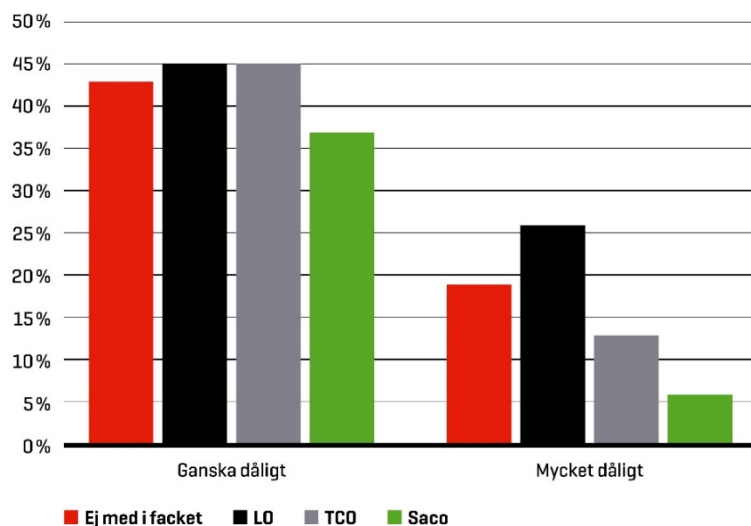
Andel, enligt utbildningsnivå, som skulle klara sig ekonomiskt ganska eller mycket dåligt enligt nuvarande pensionsnivå.

De som har en grundskoleutbildning är de som uppger att de skulle klara sig sämst på 50–60 procent av sin lön. Av dem med högskoleutbildning är det ändå 55 procent som skulle klara sig ganska eller mycket dåligt på 50–60 procent av sin lön.

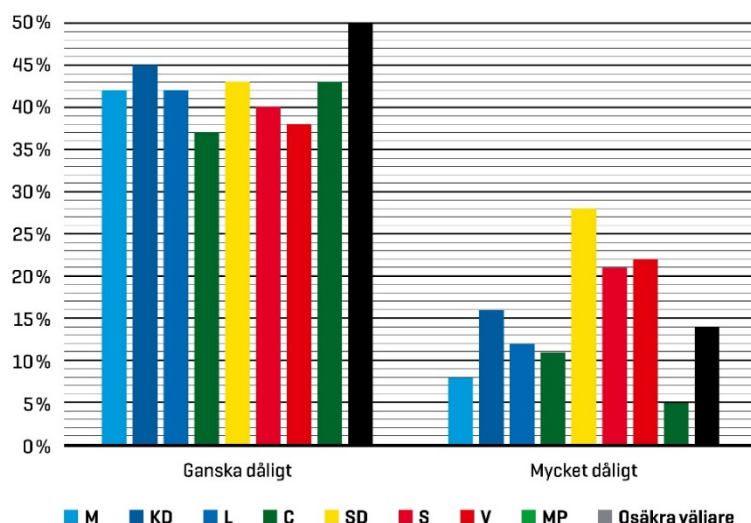
Andel, enligt sysselsättning, som skulle klara sig ekonomiskt ganska eller mycket dåligt enligt nuvarande pensionsnivå.

Egenföretagare bedömer att de skulle ha svårast att klara sig på 50–60 procent av sin inkomst, 66 procent anger att de skulle ha det svårt eller mycket svårt att klara sig på en sådan inkomst. Skillnaden mot arbetarna och de med annan sysselsättning är dock marginell, där 64 procent uppger samma sak.

Andel, enligt facklig tillhörighet, som skulle klara sig ekonomiskt ganska eller mycket dåligt enligt nuvarande pensionsnivå.

LO-medlemmar är de som skulle klara sig sämst på 50–60 procent av sin lön i pension, 71 procent uppger att de skulle klara sig ganska eller mycket dåligt. 50 procent av Saco-medlemmarna uppger att de skulle klara sig ganska eller mycket bra motsvarande andel av lönen i pension. Samma siffra för LO-kollektivet är 22 procent.

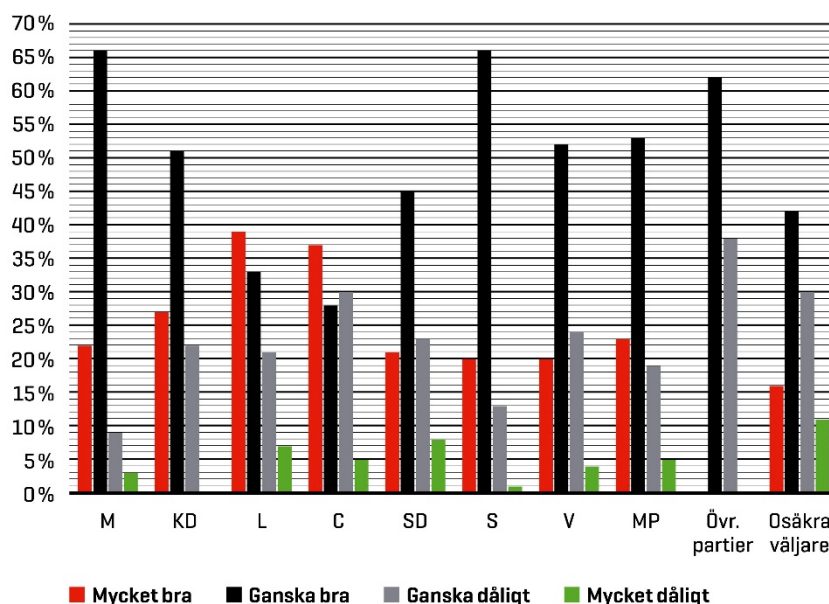
Andel, enligt partisympati, som skulle klara sig ekonomiskt ganska eller mycket dåligt enligt nuvarande pensionsnivå.

72 procent av dem som sympatiserar med Sverigedemokraterna uppger att de skulle klara sig ganska eller mycket dåligt på en pension på 50–60 procent av sin lön. Bäst uppger centerväljare att de skulle klara sig. 46 procent skulle klara sig ganska eller mycket bra på en sådan inkomst. Men även bland Centerns sympatisörer uppger så hög andel som 48 procent att de skulle klara sig ganska eller mycket dåligt.

Fråga 7: Hur bra eller dåligt klarar du dig ekonomiskt på din nuvarande pension?

(Frågan ställdes bara till pensionärer, 383 respondenter.)

Nästan åtta av tio pensionärer (77 procent) svarade att de klarar sig mycket eller ganska bra på sin pension.

Andel, enligt partisynpati, om hur bra eller dåligt de klarar sig ekonomiskt på nuvarande pension.

Fyra av tio (41 procent) osäkra pensionärsväljare uppger att de klarar sig dåligt eller ganska dåligt på sin nuvarande pension. Bäst uppger moderata pensionärsväljare att de klarar sig, tätt följt av socialdemokratiska.

Slutkommentar

Pensionsoron är utbredd i Sverige. Att fyra av tio mellan 18 och 29 år känner en pensionsoro visar på att det svenska pensionssystemet skapar trygghet för statsfinanserna, men inte för individerna. Det är ett svek mot Sveriges invånare och ett misslyckande för välfärdsstaten.

För den som arbetar, eller står till arbetsmarknadens förfogande mellan jobb eller efter en sjukskrivning, måste ett arbetsliv synas i kuvertet. Idag är det allt för många som går i pension utan att få ersättning för sitt hårda slit. Undersökningen ger starkt stöd för åsikten att arbete ska löna sig i pensionskuvertet, även för dem med låga löner. Att borgerliga väljare är mest positiva är sannolikt ett genomslag av arbetslinjen, men även att de anser att den med högre lön inte får ut tillräckligt hög pension från det allmänna pensionssystemet i relation till vad de betalar in. Sett till problemen inom pensionssystemet, är det en fråga som ligger långt ner på åtgärdslistan, men det tåls att fundera på vad det gör med trovärdigheten för systemet om välavlönade inte längre litar på det. Privata lösningar kan komma att tränga ut gemensamma satsningar på pensionssystemet på sikt. Det allmänna pensionssystemet kan då komma att bli en grundtrygghetsmodell snarare än en inkomstbaserad försäkring.

Oron för sin egen pension syns mest hos Sverigedemokraternas väljare. Även om invandringsfrågan är viktig för den väljargruppen, ska en avsaknad av tillit till trygghetssystemen inte underskattas som dragplåster för att rösta på Sverigedemokraterna. Dessa väljare har dock hög beredskap att byta parti om ett annat parti presenterar en pensionsreform med höjda pensioner för vanliga löntagare. Ett reformförslag för en pension som för fler ger pengar kvar efter att det mest nödvändiga är betalat, är en viktig rättvisereform som skulle kunna få sverigedemokratiska sympatisörer att tänka sig att rösta på ett annat parti.

Här finns också ett starkt skäl för Socialdemokraterna att lyssna. De socialdemokratiska väljarna är liksom de sverigedemokratiska väljarna mycket benägna att byta parti om ett annat parti presenterar en hållbar pensionsreform. Samtidigt skulle Socialdemokraterna kunna vinna många väljare på att driva pensionsfrågan, där både osäkra väljare och Sverigedemokratiska väljare är rörliga.

Det finns ett starkt stöd, inte bara från låglöne- och arbetargrupper, för att stärka pensionerna för de som arbetar ett helt liv med låga löner och för dem som sliter ut sig på arbetet. Att arbeta två år längre än LAS-pensionsåldern ger mycket extra i pensionskuvertet, men är sällan en reell möjlighet för arbetare och LO-medlemmar. Pensionssystemet behöver reformeras så att den som på grund av sitt arbete inte klarar av att jobba hela vägen till pension, inte förlorar på det.

På sikt måste naturligtvis arbetslivets brutalitet och dåliga arbetsmiljö åtgärdas, men att slippa dubbel bestraffning i form av sänkt pension som straff för att man slits ut av sitt arbete, är ett viktigt steg på vägen mot ett mer rättvist och jämlikt pensionssystem.

Pensionerna är som sagt en fråga som oroar. Den här undersökningen visar också att det är en fråga som kan avgöra val. Fyra av tio osäkra väljare kan tänka sig att rösta på ett parti som går till val på ett förslag om högre pensioner. För de partier som vill behålla eller vinna LO-medlemmarnas röster är pensionsfrågan av största vikt. Nästan hälften av LO-väljarna är beredda att byta parti om ett annat parti än det de idag röstar på presenterar ett pensionssystem för höjda pensioner för låg- och medelinkomsttagare.

Här finns en öppning för det parti som vill gå till val på att stärka välfärden. Pensionssystemet är dock inte föremål för en bredare debatt på samma sätt som till exempel sjukförsäkringen. Det beror sannolikt på att frågan göms inom riksdagens pensionsgrupp. Det sätter stopp för en sund politisk pensionsdebatt. När frågan diskuteras i slutna rum kan väljarna inte ta ställning till partiernas inställning i frågan, även om det för många kan vara en avgörande fråga.

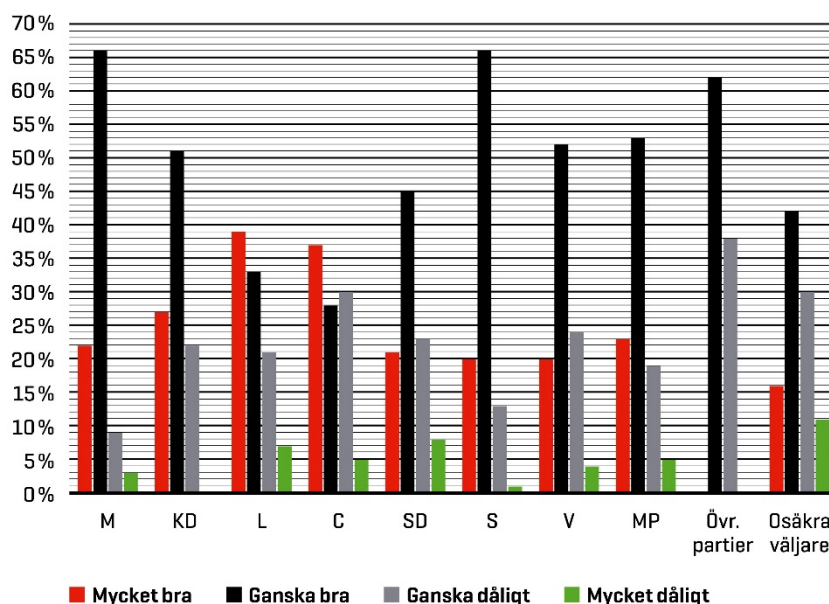
Det behövs ett reformerat och förbättrat pensionssystem. Den här undersökningen visar att det är en fråga som går att vinna eller förlora val på. Frågan är vilket parti som tar bollen.

72 procent av dem som sympatiserar med Sverigedemokraterna uppger att de skulle klara sig ganska eller mycket dåligt på en pension på 50–60 procent av sin lön. Bäst uppger centerväljare att de skulle klara sig. 46 procent skulle klara sig ganska eller mycket bra på en sådan inkomst. Men även bland Centerns sympatisörer uppger så hög andel som 48 procent att de skulle klara sig ganska eller mycket dåligt.

Fråga 7: Hur bra eller dåligt klarar du dig ekonomiskt på din nuvarande pension?

(Frågan ställdes bara till pensionärer, 383 respondenter.)

Nästan åtta av tio pensionärer (77 procent) svarade att de klarar sig mycket eller ganska bra på sin pension.

Andel, enligt partisympati, om hur bra eller dåligt de klarar sig ekonomiskt på nuvarande pension.

Fyra av tio (41 procent) osäkra pensionärsväljare uppger att de klarar sig dåligt eller ganska dåligt på sin nuvarande pension. Bäst uppger moderata pensionärsväljare att de klarar sig, tätt följt av socialdemokratiska.

Slutkommentar

Pensionsoron är utbredd i Sverige. Att fyra av tio mellan 18 och 29 år känner en pensionsoro visar på att det svenska pensionssystemet skapar trygghet för statsfinanserna, men inte för individerna. Det är ett svek mot Sveriges invånare och ett misslyckande för välfärdsstaten.

För den som arbetar, eller står till arbetsmarknadens förfogande mellan jobb eller efter en sjukskrivning, måste ett arbetsliv synas i kuvertet. Idag är det allt för många som går i pension utan att få ersättning för sitt hårda slit. Undersökningen ger starkt stöd för åsikten att arbete ska löna sig i pensionskuvertet, även för dem med låga löner. Att borgerliga väljare är mest positiva är sannolikt ett genomslag av arbetslinjen, men även att de anser att den med högre lön inte får ut tillräckligt hög pension från det allmänna pensionssystemet i relation till vad de betalar in. Sett till problemen inom pensionssystemet, är det en fråga som ligger långt ner på åtgärdslistan, men det tåls att fundera på vad det gör med trovärdigheten för systemet om välavlönade inte längre litar på det. Privata lösningar kan komma att tränga ut gemensamma satsningar på pensionssystemet på sikt. Det allmänna pensionssystemet kan då komma att bli en grundtrygghetsmodell snarare än en inkomstbaserad försäkring.

Oron för sin egen pension syns mest hos Sverigedemokraternas väljare. Även om invandringsfrågan är viktig för den väljargruppen, ska en avsaknad av tillit till trygghetssystemen inte underskattas som dragplåster för att rösta på Sverigedemokraterna. Dessa väljare har dock hög beredskap att byta parti om ett annat parti presenterar en pensionsreform med höjda pensioner för vanliga löntagare. Ett reformförslag för en pension som för fler ger pengar kvar efter att det mest nödvändiga är betalat, är en viktig rättvisereform som skulle kunna få sverigedemokratiska sympatisörer att tänka sig att rösta på ett annat parti.

Här finns också ett starkt skäl för Socialdemokraterna att lyssna. De socialdemokratiska väljarna är liksom de sverigedemokratiska väljarna mycket benägna att byta parti om ett annat parti presenterar en hållbar pensionsreform. Samtidigt skulle Socialdemokraterna kunna vinna många väljare på att driva pensionsfrågan, där både osäkra väljare och Sverigedemokratiska väljare är rörliga.

Det finns ett starkt stöd, inte bara från låglöne- och arbetargrupper, för att stärka pensionerna för de som arbetar ett helt liv med låga löner och för dem som sliter ut sig på arbetet. Att arbeta två år längre än LAS-pensionsåldern ger mycket extra i pensionskuvertet, men är sällan en reell möjlighet för arbetare och LO-medlemmar. Pensionssystemet behöver reformeras så att den som på grund av sitt arbete inte klarar av att jobba hela vägen till pension, inte förlorar på det.

På sikt måste naturligtvis arbetslivets brutalitet och dåliga arbetsmiljö åtgärdas, men att slippa dubbel bestraffning i form av sänkt pension som straff för att man slits ut av sitt arbete, är ett viktigt steg på vägen mot ett mer rättvist och jämlikt pensionssystem.

Pensionerna är som sagt en fråga som oroar. Den här undersökningen visar också att det är en fråga som kan avgöra val. Fyra av tio osäkra väljare kan tänka sig att rösta på ett parti som går till val på ett förslag om högre pensioner. För de partier som vill behålla eller vinna LO-medlemmarnas röster är pensionsfrågan av största vikt. Nästan hälften av LO-väljarna är beredda att byta parti om ett annat parti än det de idag röstar på presenterar ett pensionssystem för höjda pensioner för låg- och medelinkomsttagare.

Här finns en öppning för det parti som vill gå till val på att stärka välfärden. Pensionssystemet är dock inte föremål för en bredare debatt på samma sätt som till exempel sjukförsäkringen. Det beror sannolikt på att frågan göms inom riksdagens pensionsgrupp. Det sätter stopp för en sund politisk pensionsdebatt. När frågan diskuteras i slutna rum kan väljarna inte ta ställning till partiernas inställning i frågan, även om det för många kan vara en avgörande fråga.

Det behövs ett reformerat och förbättrat pensionssystem. Den här undersökningen visar att det är en fråga som går att vinna eller förlora val på. Frågan är vilket parti som tar bollen.

Bilaga: svarsresultat som tabeller

Fråga 1. Hur orolig är du för att få en låg pension?

	Totalt	Kön		Ålder						Utbildning		
		Man	Kvinna	18-29	30-49	50-64	65-79	18-49	50-79	Grundskola	Gymnasium	Universitet
Antal intervjuer	2095	1061	1034	433	728	514	420	1161	934	373	913	760
4. Mycket orolig	20%	17%	24%	10%	18%	31%	23%	15%	28%	22%	19%	16%
3. Ganska orolig	34%	30%	37%	32%	38%	35%	27%	35%	32%	37%	36%	31%
2. Inte särskilt orolig	33%	36%	30%	38%	36%	26%	29%	37%	27%	23%	34%	38%
1. Inte alls orolig	11%	16%	6%	14%	8%	7%	21%	10%	13%	13%	9%	14%
Vet inte	2%	1%	3%	7%	1%	0%	1%	3%	0%	5%	2%	1%
TOPBOX	54%	47%	61%	41%	55%	67%	50%	50%	59%	59%	55%	47%
BOTTOMBOX	44%	51%	36%	52%	44%	33%	49%	47%	40%	36%	43%	52%

	Sysselsättning							Boende			
	Studerande	Arbetare	Tjänsteman	Egen företagare	Pensionär	Arbets-sökande	Annan syssel-sättning	Hyres-lägenhet	Bostads-rätt	Villa/radhus	Övrigt boende
Antal intervjuer	279	577	547	107	383	58	145	519	466	1026	84
4. Mycket orolig	10%	21%	17%	25%	23%	12%	43%	24%	18%	18%	40%
3. Ganska orolig	30%	40%	34%	29%	27%	41%	34%	35%	33%	35%	14%
2. Inte särskilt orolig	39%	30%	40%	30%	30%	35%	15%	32%	32%	34%	30%
1. Inte alls orolig	12%	8%	9%	15%	20%	9%	8%	7%	15%	12%	6%
Vet inte	9%	1%	1%	0%	1%	3%	0%	2%	2%	2%	9%
TOPBOX	40%	61%	51%	55%	49%	53%	77%	59%	51%	53%	54%
BOTTOMBOX	51%	37%	48%	45%	50%	44%	23%	39%	47%	45%	36%

	Finns det hemmaboende barn i hushållet?		Fackligt medlemskap				I vilken sektor är du anställd?		Civilstånd		
	Har hemmavarande barn	Har ej hemmavarande barn	Ej med i facket	LO	TCO	Saco	Privat	Offentlig	Gift	Sambo	Singel
Antal intervjuer	814	1281	314	240	186	173	591	539	888	411	793
4. Mycket orolig	15%	24%	23%	24%	14%	12%	16%	22%	21%	16%	22%
3. Ganska orolig	38%	31%	29%	40%	42%	35%	35%	40%	31%	41%	33%
2. Inte särskilt orolig	36%	30%	32%	28%	39%	42%	39%	29%	35%	32%	31%
1. Inte alls orolig	8%	13%	14%	6%	5%	10%	8%	7%	12%	10%	10%
Vet inte	3%	1%	2%	1%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	4%
TOPBOX	53%	55%	51%	65%	56%	47%	51%	62%	53%	57%	54%
BOTTOMBOX	44%	44%	46%	35%	44%	53%	48%	37%	47%	42%	42%

	Hushållsinkomst				Ort			Region					
	-299k	300k-499k	500k-799k	800k-	Storstäder och storstadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer /tätorter och landsbygds-kommuner	Stock-holm	Mellan-sverige	Små-land och öarna	Syd-sverige	Väst-sverige	Norr-land
Antal intervjuer	377	478	589	417	806	735	554	480	526	176	310	417	187
4. Mycket orolig	31%	23%	23%	8%	19%	23%	20%	20%	20%	24%	21%	19%	21%
3. Ganska orolig	35%	37%	33%	30%	32%	33%	37%	29%	38%	30%	33%	36%	34%
2. Inte särskilt orolig	25%	29%	33%	43%	34%	32%	32%	36%	30%	33%	32%	31%	37%
1. Inte alls orolig	8%	11%	10%	18%	12%	10%	10%	12%	11%	11%	13%	12%	7%
Vet inte	1%	1%	1%	1%	3%	2%	1%	3%	2%	2%	1%	2%	1%
TOPBOX	66%	60%	56%	38%	51%	56%	57%	49%	58%	54%	54%	55%	55%
BOTTOMBOX	33%	39%	43%	61%	46%	42%	43%	48%	40%	44%	45%	43%	44%

	Röstar M	Röstar L	Röstar C	Röstar KD	Röstar S	Röstar V	Röstar MP	Röstar SD	Röstar övr.	Röstar M+KD	Röstar L+C	Röstar V+MP	Röstar S+MP	Osäkra väljare
	Antal intervjuer	409	54	134	62	490	192	63	388	26	471	187	255	553
4. Mycket orolig	17%	14%	8%	10%	18%	18%	8%	37%	18%	16%	9%	15%	17%	12%
3. Ganska orolig	28%	15%	29%	35%	38%	38%	33%	30%	31%	29%	25%	37%	37%	47%
2. Inte särskilt orolig	34%	56%	49%	43%	33%	25%	52%	23%	38%	35%	51%	32%	35%	35%
1. Inte alls orolig	16%	15%	14%	12%	9%	17%	6%	10%	14%	16%	14%	14%	9%	4%
Vet inte	4%	0%	1%	0%	1%	2%	2%	0%	0%	4%	1%	2%	1%	2%
TOPBOX	45%	29%	36%	45%	56%	56%	41%	67%	48%	45%	34%	52%	54%	59%
BOTTOMBOX	50%	71%	62%	55%	43%	42%	58%	33%	52%	51%	65%	46%	44%	39%

Fråga 2. I vilken utsträckning bör de kompenseras ekonomiskt i pensionen för att de tvingas sluta jobba tidigare, p.g.a de blir utslitna på jobbet?

	Totalt	Kön		Ålder						Utbildning		
		Man	Kvinna	18-29	30-49	50-64	65-79	18-49	50-79	Grundskola	Gymnasium	Universitet
Antal intervjuer	2095	1061	1034	433	728	514	420	1161	934	373	913	760
I lägre utsträckning	4%	6%	2%	6%	5%	2%	4%	5%	3%	6%	2%	6%
I samma utsträckning	26%	30%	22%	33%	28%	20%	24%	30%	22%	25%	26%	29%
I högre utsträckning	55%	52%	58%	38%	53%	69%	59%	48%	64%	56%	57%	49%
Vet ej	14%	11%	18%	23%	14%	9%	13%	17%	11%	12%	14%	16%

	Sysselsättning							Boende			
	Studerande	Arbetare	Tjänste-man	Egen före-tagare	Pensionär	Arbets-sökande	Annan syssel-sättning	Hyres-lägenhet	Bostads-rätt	Villa/radhus	Övrigt boende
Antal intervjuer	279	577	547	107	383	58	145	519	466	1026	84
I lägre utsträckning	5%	3%	5%	6%	4%	4%	6%	4%	6%	4%	3%
I samma utsträckning	38%	22%	30%	34%	24%	19%	9%	18%	29%	30%	17%
I högre utsträckning	32%	64%	51%	53%	58%	51%	75%	63%	50%	53%	57%
Vet ej	24%	11%	15%	7%	14%	25%	10%	15%	15%	13%	23%

	Finns det hemmaboende barn i hushållet?		Fackligt medlemskap				I vilken sektor är du anställd?		Civilstånd		
	Har hemmavarande barn	Har ej hemmavarande barn	Ej med i facket	LO	TCO	Saco	Privat	Offentlig	Gift	Sambo	Singel
Antal intervjuer	814	1281	314	240	186	173	591	539	888	411	793
I lägre utsträckning	6%	4%	5%	3%	1%	7%	5%	3%	4%	2%	5%
I samma utsträckning	31%	23%	30%	20%	34%	28%	26%	26%	27%	25%	26%
I högre utsträckning	47%	60%	52%	72%	54%	42%	56%	59%	57%	55%	52%
Vet ej	16%	13%	14%	5%	11%	24%	13%	13%	12%	18%	16%

	Hushållsinkomst				Ort			Region					
	-299k	300k-499k	500k-799k	800k-	Storstäder och storstadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer / tätorter och landsbygds-kommuner	Stockholm	Mellan-sverige	Småland och öarna	Syd-sverige	Väst-sverige	Norrland
Antal intervjuer	377	478	589	417	806	735	554	480	526	176	310	417	187
I lägre utsträckning	4%	5%	3%	6%	6%	4%	2%	7%	5%	2%	4%	4%	1%
I samma utsträckning	16%	24%	26%	37%	29%	23%	25%	27%	26%	25%	23%	30%	22%
I högre utsträckning	65%	61%	59%	43%	47%	59%	61%	47%	57%	62%	58%	52%	64%
Vet ej	15%	11%	12%	13%	17%	13%	11%	19%	12%	11%	14%	14%	13%

	Röstar M	Röstar L	Röstar C	Röstar KD	Röstar S	Röstar V	Röstar MP	Röstar SD	Röstar övr.	Röstar M+KD	Röstar L+C	Röstar V+MP	Röstar S+MP	Osäkra väljare
	Antal intervjuer	409	54	134	62	490	192	63	388	26	471	187	255	553
I lägre utsträckning	9%	4%	9%	4%	1%	1%	5%	5%	3%	8%	8%	2%	2%	1%
I samma utsträckning	38%	45%	29%	34%	19%	10%	22%	26%	36%	38%	34%	13%	20%	29%
I högre utsträckning	38%	32%	43%	47%	66%	80%	64%	56%	26%	39%	40%	76%	66%	50%
Vet ej	15%	20%	19%	15%	13%	8%	9%	13%	36%	15%	19%	9%	13%	20%

Fråga 3. I vilken utsträckning jämfört med idag ska det löna sig i pensionskuvertet att jobba?

	Totalt	Kön		Ålder						Utbildning		
		Man	Kvinna	18-29	30-49	50-64	65-79	18-49	50-79	Grundskola	Gymnasium	Universitet
Antal intervjuer	2095	1061	1034	433	728	514	420	1161	934	373	913	760
I högre utsträckning	59%	64%	54%	51%	61%	62%	60%	57%	61%	56%	61%	59%
I samma utsträckning	24%	23%	26%	21%	23%	22%	33%	22%	27%	28%	23%	26%
I lägre utsträckning	6%	6%	5%	5%	6%	9%	2%	5%	6%	3%	4%	5%
Vet ej	11%	7%	15%	23%	10%	7%	5%	15%	6%	14%	12%	10%

	Sysselsättning							Boende			
	Studerande	Arbetare	Tjänstemän	Egen företagare	Pensionär	Arbets-sökande	Annan syssel-sättning	Hyres-lägenhet	Bostads-rätt	Villa/radhus	Övrigt boende
Antal intervjuer	279	577	547	107	383	58	145	519	466	1026	84
I högre utsträckning	48 %	62 %	66 %	67 %	58 %	43 %	44 %	55 %	57 %	62 %	59 %
I samma utsträckning	27 %	22 %	22 %	16 %	34 %	14 %	22 %	21 %	27 %	26 %	10 %
I lägre utsträckning	4 %	5 %	4 %	11 %	2 %	3 %	25 %	11 %	4 %	4 %	5 %
Vet ej	21 %	11 %	7 %	6 %	6 %	40 %	10 %	13 %	12 %	8 %	27 %

	Finns det hemmaboende barn i hushållet?		Fackligt medlemskap				I vilken sektor är du anställd?		Civilstånd		
	Har hemmavarande barn	Har ej hemmavarande barn	Ej med i facket	LO	TCO	Saco	Privat	Offentlig	Gift	Sambo	Singel
Antal intervjuer	814	1281	314	240	186	173	591	539	888	411	793
I högre utsträckning	61 %	58 %	66 %	65 %	70 %	59 %	65 %	63 %	63 %	60 %	54 %
I samma utsträckning	23 %	25 %	18 %	21 %	20 %	29 %	21 %	22 %	26 %	21 %	23 %
I lägre utsträckning	5 %	6 %	6 %	5 %	5 %	5 %	4 %	5 %	4 %	4 %	8 %
Vet ej	11 %	11 %	10 %	9 %	5 %	8 %	10 %	10 %	6 %	15 %	14 %

	Hushållsinkomst				Ort			Region					
	-299k	300k-499k	500k-799k	800k-	Storstäder och storstadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer /tätorter och landsbygds-kommuner	Stock-holm	Mellan-sverige	Små-land och öarna	Syd-sverige	Väst-sverige	Norr-land
Antal intervjuer	377	478	589	417	806	735	554	480	526	176	310	417	187
I högre utsträckning	49 %	57 %	66 %	67 %	59 %	57 %	62 %	60 %	55 %	61 %	64 %	59 %	58 %
I samma utsträckning	25 %	29 %	22 %	22 %	25 %	24 %	24 %	23 %	24 %	22 %	21 %	29 %	27 %
I lägre utsträckning	13 %	4 %	4 %	3 %	4 %	8 %	4 %	4 %	8 %	7 %	5 %	4 %	5 %
Vet ej	13 %	10 %	7 %	8 %	12 %	11 %	10 %	13 %	12 %	11 %	11 %	9 %	10 %

	Röstar M	Röstar L	Röstar C	Röstar KD	Röstar S	Röstar V	Röstar MP	Röstar SD	Röstar övr.	Röstar M+KD	Röstar L+C	Röstar V+MP	Röstar S+MP	Osäkra väljare
	Antal intervjuer	409	54	134	62	490	192	63	388	26	471	187	255	553
I högre utsträckning	75 %	53 %	62 %	60 %	49 %	36 %	37 %	75 %	56 %	73 %	59 %	36 %	47 %	59 %
I samma utsträckning	17 %	32 %	27 %	24 %	34 %	29 %	46 %	16 %	39 %	18 %	28 %	33 %	35 %	20 %
I lägre utsträckning	1 %	0 %	1 %	5 %	6 %	18 %	2 %	2 %	2 %	1 %	1 %	14 %	5 %	4 %
Vet ej	7 %	14 %	11 %	11 %	12 %	17 %	15 %	6 %	3 %	8 %	12 %	16 %	12 %	16 %

Fråga 4. Vilket parti tycker du har bäst politik när det gäller att upprätthålla goda pensioner för pensionärer?

	Totalt	Kön		Ålder						Utbildning		
		Man	Kvinna	18-29	30-49	50-64	65-79	18-49	50-79	Grundskola	Gymnasium	Universitet
Antal intervjuer	2095	1061	1034	433	728	514	420	1161	934	373	913	760
Moderaterna	9%	10%	8%	7%	8%	12%	12%	8%	12%	7%	7%	10%
Liberalerna	1%	1%	1%	2%	1%	0%	2%	1%	1%	2%	1%	2%
Centerpartiet	2%	2%	2%	0%	1%	2%	4%	1%	3%	4%	2%	2%
Kristdem.	4%	5%	2%	6%	3%	3%	3%	4%	3%	2%	5%	4%
Socialdem.	13%	12%	13%	5%	11%	14%	23%	9%	18%	13%	12%	14%
Vänsterpartiet	9%	10%	9%	11%	8%	10%	9%	9%	10%	11%	9%	10%
Miljöpartiet	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sverigedem.	11%	17%	5%	9%	15%	10%	10%	13%	10%	12%	15%	7%
Annat parti	0%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	0%
Inget parti	9%	10%	7%	4%	4%	13%	15%	4%	14%	10%	8%	6%
Vet ej	40%	30%	51%	55%	48%	34%	21%	50%	28%	38%	41%	44%
Vill ej uppge	1%	1%	0%	0%	1%	1%	1%	0%	1%	0%	1%	1%

	Sysselsättning							Boende			
	Studera-nde	Arbetare	Tjänste-man	Egen före-tagare	Pensionär	Arbets-sökande	Annan syssel-sättning	Hyres-lägenhet	Bostads-rätt	Villa/ radhus	Övrigt boende
Antal intervjuer	279	577	547	107	383	58	145	519	466	1026	84
Moderaterna	6%	4%	16%	11%	11%	10%	7%	7%	8%	9%	39%
Liberalerna	2%	1%	1%	1%	2%	3%	1%	0%	2%	1%	0%
Centerpartiet	1%	1%	2%	2%	5%	0%	2%	1%	3%	2%	0%
Kristdem.	6%	3%	4%	8%	2%	2%	2%	4%	3%	4%	1%
Socialdem.	7%	10%	12%	8%	24%	9%	10%	12%	14%	13%	2%
Vänsterpartiet	11%	11%	7%	9%	9%	9%	11%	13%	9%	8%	12%
Miljöpartiet	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sverigedem.	9%	16%	8%	23%	10%	1%	10%	9%	11%	13%	5%
Annat parti	0%	1%	0%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	2%
Inget parti	6%	6%	6%	5%	15%	9%	20%	12%	6%	9%	3%
Vet ej	52%	47%	43%	32%	21%	58%	34%	41%	42%	40%	36%
Vill ej uppge	0%	0%	0%	1%	1%	0%	1%	1%	1%	0%	0%

	Finns det hemmaboende barn i hushållet?		Fackligt medlemskap				I vilken sektor är du anställd?		Civilstånd		
	Har hemma-varande barn	Har ej hemma-varande barn	Ej med i facket	LO	TCO	Saco	Privat	Offentlig	Gift	Sambo	Singel
Antal intervjuer	814	1281	314	240	186	173	591	539	888	411	793
Moderaterna	7%	11%	10%	4%	7%	12%	11%	9%	13%	7%	7%
Liberalerna	2%	1%	1%	0%	1%	3%	1%	1%	1%	2%	1%
Centerpartiet	1%	3%	2%	2%	1%	1%	1%	2%	2%	1%	2%
Kristdem.	4%	3%	5%	1%	6%	4%	4%	4%	4%	3%	3%
Socialdem.	9%	15%	6%	14%	15%	13%	9%	13%	15%	13%	10%
Vänsterpartiet	7%	11%	7%	14%	11%	9%	8%	10%	8%	8%	11%
Miljöpartiet	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sverigedem.	13%	10%	21%	18%	8%	4%	15%	9%	11%	11%	12%
Annat parti	1%	0%	1%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	1%
Inget parti	6%	10%	4%	11%	7%	5%	7%	4%	8%	8%	9%
Vet ej	49%	35%	43%	35%	44%	51%	43%	47%	35%	48%	43%
Vill ej uppge	0%	1%	0%	1%	0%	1%	0%	0%	1%	0%	1%

	Hushållsinkomst				Ort			Region					
	-299k	300k-499k	500k-799k	800k-	Storstäder och storstadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer / tätorter och landsbygds-kommuner	Stock-holm	Mellan-sverige	Små-land och öarna	Syd-sverige	Väst-sverige	Norr-land
Antal intervjuer	377	478	589	417	806	735	554	480	526	176	310	417	187
Moderaterna	4%	6%	14%	14%	10%	11%	6%	10%	8%	6%	19%	9%	2%
Liberalerna	0%	1%	1%	2%	2%	1%	1%	1%	1%	0%	3%	1%	2%
Centerpartiet	3%	3%	2%	2%	1%	1%	4%	3%	3%	3%	0%	1%	1%
Kristdem.	3%	3%	4%	5%	4%	4%	3%	4%	3%	5%	3%	4%	5%
Socialdem.	13%	15%	12%	14%	10%	12%	18%	12%	15%	10%	7%	12%	24%
Vänsterpartiet	12%	11%	9%	7%	9%	9%	10%	8%	9%	13%	11%	8%	12%
Miljöpartiet	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sverigedem.	10%	15%	14%	9%	13%	11%	10%	14%	12%	13%	10%	11%	6%
Annat parti	1%	0%	0%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	2%	1%	0%	0%
Inget parti	16%	9%	6%	5%	8%	9%	9%	10%	10%	13%	5%	7%	5%
Vet ej	37%	36%	37%	42%	42%	41%	38%	38%	40%	34%	39%	46%	43%
Vill ej uppge	1%	1%	1%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	0%	1%	1%

	Röstar M	Röstar L	Röstar C	Röstar KD	Röstar S	Röstar V	Röstar MP	Röstar SD	Röstar övr.	Röstar M+KD	Röstar L+C	Röstar V+MP	Röstar S+MP	Osäkra väljare
	Antal intervjuer	409	54	134	62	490	192	63	388	26	471	187	255	553
Moderaterna	38%	1%	3%	13%	0%	0%	1%	6%	7%	35%	3%	0%	0%	0%
Liberalerna	1%	29%	4%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	1%	11%	0%	0%	0%
Centerpartiet	0%	0%	27%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	19%	0%	0%	0%
Kristdem.	7%	2%	3%	48%	1%	0%	1%	2%	0%	12%	2%	0%	1%	1%
Socialdem.	2%	3%	4%	0%	45%	2%	14%	3%	2%	2%	4%	5%	41%	3%
Vänsterpartiet	2%	2%	3%	1%	8%	61%	21%	2%	4%	2%	3%	51%	9%	3%
Miljöpartiet	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%
Sverigedem.	3%	1%	1%	4%	2%	0%	1%	53%	11%	3%	1%	0%	2%	1%
Annat parti	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	22%	0%	0%	1%	0%	0%
Inget parti	6%	5%	1%	6%	8%	3%	1%	10%	5%	6%	2%	2%	7%	10%
Vet ej	40%	57%	55%	25%	36%	33%	55%	22%	49%	38%	55%	39%	38%	82%
Vill ej uppge	0%	0%	0%	1%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Fråga 5. Om något politiskt parti presenterade ett pensionssystem som gav högre pensioner för låg- och medelinkomsttagare, hur stor är chansen att du skulle byta till det partiet i nästa val p.g.a. det nya förslaget till pensionssystem?

	Totalt	Kön		Ålder						Utbildning		
		Man	Kvinna	18-29	30-49	50-64	65-79	18-49	50-79	Grundskola	Gymnasium	Universitet
Antal intervjuer	2095	1061	1034	433	728	514	420	1161	934	373	913	760
Kommer absolut att byta till ett sådant parti	4%	4%	4%	0%	1%	7%	8%	1%	7%	4%	4%	3%
Kommer troligen att byta till ett sådant parti	7%	7%	7%	4%	6%	7%	14%	5%	10%	8%	8%	7%
50-50% chans att jag kommer att byta till ett sådant parti	25%	24%	27%	26%	24%	28%	23%	25%	26%	27%	29%	22%
Kommer troligen INTE att byta till ett sådant parti	31%	35%	27%	41%	32%	22%	30%	36%	26%	31%	29%	36%
Kommer absolut INTE att byta till ett sådant parti	11%	12%	10%	8%	11%	13%	10%	10%	12%	12%	8%	11%
Vet ej	22%	19%	25%	20%	26%	23%	15%	24%	20%	18%	22%	22%

	Sysselsättning							Boende			
	Studerande	Arbetare	Tjänstemän	Egen företagare	Pensionär	Arbets-sökande	Annan sysselsättning	Hyses-lägenhet	Bostads-rätt	Villa/ radhus	Övrigt boende
Antal intervjuer	279	577	547	107	383	58	145	519	466	1026	84
Kommer absolut att byta till ett sådant parti	0%	4%	2%	3%	9%	4%	4%	5%	3%	4%	2%
Kommer troligen att byta till ett sådant parti	3%	7%	5%	8%	12%	6%	11%	6%	7%	8%	8%
50-50% chans att jag kommer att byta till ett sådant parti	24%	33%	20%	20%	24%	22%	25%	26%	28%	25%	9%
Kommer troligen INTE att byta till ett sådant parti	42%	24%	33%	37%	30%	37%	27%	30%	32%	31%	31%
Kommer absolut INTE att byta till ett sådant parti	9%	8%	17%	11%	10%	8%	3%	7%	10%	11%	35%
Vet ej	22%	23%	22%	22%	15%	24%	30%	26%	21%	21%	14%

	Finns det hemmaboende barn i hushållet?		Fackligt medlemskap				I vilken sektor är du anställd?		Civilstånd		
	Har hemma- varande barn	Har ej hemma- varande barn	Ej med i facket	LO	TCO	Saco	Privat	Offentlig	Gift	Sambo	Singel
Antal intervjuer	814	1281	314	240	186	173	591	539	888	411	793
Kommer absolut att byta till ett sådant parti	1%	5%	3%	5%	3%	2%	2%	3%	5%	3%	3%
Kommer troligen att byta till ett sådant parti	6%	8%	9%	8%	8%	3%	6%	7%	8%	8%	7%
50-50% chans att jag kommer att byta till ett sådant parti	25%	25%	23%	34%	23%	22%	27%	26%	24%	28%	26%
Kommer troligen INTE att byta till ett sådant parti	32%	31%	34%	22%	36%	36%	30%	29%	30%	30%	34%
Kommer absolut INTE att byta till ett sådant parti	10%	11%	11%	9%	8%	13%	13%	12%	14%	6%	9%
Vet ej	26%	19%	21%	22%	22%	24%	22%	23%	20%	25%	22%

	Hushållsinkomst				Ort			Region					
	-299k	300k- 499k	500k- 799k	800k-	Storstäder och stor- stadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer /tätorter och landsbygds- kommuner	Stock- holm	Mellan- sverige	Små- land och öarna	Syd- sverige	Väst- sverige	Norr- land
Antal intervjuer	377	478	589	417	806	735	554	480	526	176	310	417	187
Kommer absolut att byta till ett sådant parti	4%	8%	3%	1%	4%	3%	5%	4%	4%	4%	4%	4%	3%
Kommer troligen att byta till ett sådant parti	10%	7%	9%	5%	6%	7%	9%	8%	7%	10%	5%	6%	11%
50-50% chans att jag kommer att byta till ett sådant parti	24%	30%	26%	20%	24%	23%	31%	23%	24%	31%	21%	28%	28%
Kommer troligen INTE att byta till ett sådant parti	27%	28%	31%	39%	33%	32%	27%	34%	32%	28%	30%	30%	28%
Kommer absolut INTE att byta till ett sådant parti	8%	7%	13%	15%	12%	12%	7%	11%	8%	6%	17%	11%	10%
Vet ej	27%	20%	18%	20%	22%	23%	20%	20%	25%	21%	22%	20%	19%

	Röstar M	Röstar L	Röstar C	Röstar KD	Röstar S	Röstar V	Röstar MP	Röstar SD	Röstar övr.	Röstar M+KD	Röstar L+C	Röstar V+MP	Röstar S+MP	Osäkra väljare
Antal intervjuer	409	54	134	62	490	192	63	388	26	471	187	255	553	187
Kommer absolut att byta till ett sådant parti	3%	2%	2%	9%	4%	4%	2%	5%	4%	4%	2%	4%	3%	2%
Kommer troligen att byta till ett sådant parti	5%	6%	3%	9%	7%	8%	8%	10%	2%	5%	4%	8%	7%	10%
50-50% chans att jag kommer att byta till ett sådant parti	18%	25%	17%	27%	30%	24%	25%	26%	5%	19%	19%	24%	29%	38%
Kommer troligen INTE att byta till ett sådant parti	38%	34%	47%	26%	31%	32%	43%	28%	39%	36%	43%	35%	32%	15%
Kommer absolut INTE att byta till ett sådant parti	22%	11%	11%	11%	7%	7%	7%	11%	23%	21%	11%	7%	7%	3%
Vet ej	14%	21%	21%	18%	21%	25%	16%	20%	28%	15%	21%	23%	21%	33%

Fråga 6. Dagens löntagare kommer att få knappt 50 procent av sin slutlön i allmän pension och knappt 60 procent med tjänstepension. Hur bra eller dåligt skulle du klara dig ekonomiskt på den pensionen?

	Totalt	Kön		Ålder						Utbildning		
		Man	Kvinna	18-29	30-49	50-64	65-79	18-49	50-79	Grundskola	Gymnasium	Universitet
Antal intervjuer	2095	1061	1034	433	728	514	420	1161	934	373	913	760
<*>Antal intervjuer	1312	671	641	175	669	427	40	844	468	119	583	583
4. Mycket bra	4%	5%	2%	5%	4%	2%	4%	4%	3%	2%	2%	5%
3. Ganska bra	29%	33%	25%	22%	33%	26%	26%	31%	26%	18%	24%	38%
2. Ganska dåligt	42%	41%	42%	39%	38%	48%	48%	38%	48%	47,57%	42,73%	37%
1. Mycket dåligt	18%	15%	20%	17%	17%	19%	20%	17%	19%	22,65%	21,83%	13%
Vet inte	8%	5%	10%	16%	8%	4%	1%	10%	4%	9%	9%	6%
TOPBOX	33%	38%	27%	27%	37%	29%	31%	35%	29%	20%	26%	43%
BOTTOMBOX	59%	57%	62%	57%	55%	67%	68%	55%	67%	70%	65%	50%

	Sysselsättning							Boende			
	Studerande	Arbetare	Tjänstemän	Egen företagare	Pensionär	Arbets-sökande	Annan syssel-sättning	Hyres-lägenhet	Bostads-rätt	Villa/radhus	Övrigt boende
Antal intervjuer	279	577	547	107	383	58	145	519	466	1026	84
<*>Antal intervjuer	0	577	547	107	0	58	24	303	297	655	57
4. Mycket bra	0%	3%	4%	3%	0%	0%	0%	3%	7%	3%	2%
3. Ganska bra	0%	24%	37%	26%	0%	20%	31%	25%	28%	33%	11%
2. Ganska dåligt	0%	42%	43%	43%	0%	23%	53%	41%	41%	40%	66%
1. Mycket dåligt	0%	22%	11%	23%	0%	28%	11%	20%	19%	16%	13%
Vet inte	0%	9%	5%	4%	0%	29%	4%	11%	5%	8%	9%
TOPBOX	0%	27%	41%	29%	0%	20%	31%	28%	35%	36%	12%
BOTTOMBOX	0%	64%	54%	67%	0%	51%	64%	61%	59%	57%	79%

	Finns det hemmaboende barn i hushållet?		Fackligt medlemskap				I vilken sektor är du anställd?		Civilstånd		
	Har hemma- varande barn	Har ej hemma- varande barn	Ej med i facket	LO	TCO	Saco	Privat	Offentlig	Gift	Sambo	Singel
Antal intervjuer	814	1281	314	240	186	173	591	539	888	411	793
<*>Antal intervjuer	629	683	314	240	186	173	591	539	591	318	401
4. Mycket bra	3%	4%	5%	2%	3%	6%	5%	3%	3%	4%	4%
3. Ganska bra	31%	27%	26%	20%	36%	44%	34%	26%	34%	27%	24%
2. Ganska dåligt	42%	42%	43%	45%	45%	37%	39%	46%	45%	40%	39%
1. Mycket dåligt	16%	19%	19%	26%	13%	6%	16%	17%	11%	22%	24%
Vet inte	7%	8%	8%	8%	3%	7%	6%	8%	7%	8%	9%
TOPBOX	34%	31%	30%	22%	39%	50%	38%	29%	37%	30%	29%
BOTTOMBOX	58%	61%	62%	70%	58%	43%	56%	63%	56%	62%	63%

	Hushållsinkomst				Ort			Region					
	-299k	300k- 499k	500k- 799k	800k-	Storstäder och stor- stadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer /tätorter och landsbygds- kommuner	Stock- holm	Mellan- sverige	Små- land och öarna	Syd- sverige	Väst- sverige	Norr- land
Antal intervjuer	377	478	589	417	806	735	554	480	526	176	310	417	187
<*>Antal intervjuer	124	301	447	340	516	442	354	302	316	118	203	262	111
4. Mycket bra	1%	2%	4%	5%	4%	4%	3%	4%	3%	3%	4%	3%	3%
3. Ganska bra	18%	23%	23%	50%	29%	31%	27%	31%	33%	29%	22%	28%	32%
2. Ganska dåligt	38%	41%	49%	35%	42%	39%	45%	42%	35%	47%	54%	40%	36%
1. Mycket dåligt	35%	27%	16%	7%	17%	18%	18%	16%	20%	13%	12%	20%	23%
Vet inte	8%	8%	7%	3%	8%	8%	7%	8%	9%	8%	8%	8%	6%
TOPBOX	19%	25%	28%	55%	33%	35%	30%	35%	36%	32%	26%	31%	36%
BOTTOMBOX	73%	67%	65%	41%	59%	57%	63%	58%	56%	60%	66%	61%	58%

	Röstar M	Röstar L	Röstar C	Röstar KD	Röstar S	Röstar V	Röstar MP	Röstar SD	Röstar övr.	Röstar M+KD	Röstar L+C	Röstar V+MP	Röstar S+MP	Osäkra väljare
	Antal intervjuer	409	54	134	62	490	192	63	388	26	471	187	255	553
<*>Antal intervjuer	266	26	77	42	306	119	40	254	15	308	103	158	345	132
4. Mycket bra	6%	10%	6%	5%	2%	3%	3%	2%	12%	6%	7%	3%	2%	1%
3. Ganska bra	37%	25%	40%	33%	30%	24%	38%	22%	23%	36%	36%	28%	31%	23%
2. Ganska dåligt	42%	42%	37%	45%	40%	38%	43%	43%	24%	43%	38%	40%	41%	50%
1. Mycket dåligt	8%	12%	11%	16%	21%	22%	5%	28%	20%	9%	11%	18%	19%	14%
Vet inte	7%	11%	7%	0%	7%	12%	10%	4%	21%	6%	8%	12%	7%	12%
TOPBOX	43%	36%	46%	38%	32%	27%	42%	24%	35%	42%	43%	31%	33%	25%
BOTTOMBOX	50%	54%	48%	62%	61%	61%	48%	72%	44%	52%	49%	57%	60%	63%

Fråga 7. Hur bra eller dåligt klarar du dig ekonomiskt på din nuvarande pension?

	Totalt	Kön		Ålder						Utbildning		
		Man	Kvinna	18-29	30-49	50-64	65-79	18-49	50-79	Grundskola	Gymnasium	Universitet
Antal intervjuer	2095	1061	1034	433	728	514	420	1161	934	373	913	760
<*>Antal intervjuer	383	184	199	0	2	14	367	2	382	119	146	118
4. Mycket bra	22%	32%	12%	0%	100%	12%	22%	100%	21%	13%	20%	32%
3. Ganska bra	56%	54%	57%	0%	0%	59%	56%	0%	56%	65%	55%	47%
2. Ganska dåligt	18%	10%	26%	0%	0%	29%	18%	0%	18%	16%	20%	17%
1. Mycket dåligt	4%	3%	4%	0%	0%	0%	4%	0%	4%	3%	5%	4%
Vet inte	1%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	2%	0%	0%
TOPBOX	77%	86%	70%	0%	100%	71%	77%	100%	77%	78%	75%	79%
BOTTOMBOX	22%	13%	30%	0%	0%	29%	22%	0%	22%	20%	25%	21%

	Sysselsättning							Boende			
	Studerande	Arbetare	Tjänsteman	Egen företagare	Pensionär	Arbets-sökande	Annan sysselsättning	Hyres-lägenhet	Bostads-rätt	Villa/radhus	Övrigt boende
Antal intervjuer	279	577	547	107	383	58	145	519	466	1026	84
<*>Antal intervjuer	0	0	0	0	383	0	0	71	102	208	2
4. Mycket bra	0%	0%	0%	0%	22%	0%	0%	14%	26%	22%	25%
3. Ganska bra	0%	0%	0%	0%	56%	0%	0%	54%	50%	59%	21%
2. Ganska dåligt	0%	0%	0%	0%	18%	0%	0%	24%	20%	15%	54%
1. Mycket dåligt	0%	0%	0%	0%	4%	0%	0%	8%	4%	3%	0%
Vet inte	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	0%
TOPBOX	0%	0%	0%	0%	77%	0%	0%	69%	77%	81%	46%
BOTTOMBOX	0%	0%	0%	0%	22%	0%	0%	31%	23%	18%	54%

	Finns det hemmaboende barn i hushållet?		Fackligt medlemskap				I vilken sektor är du anställd?		Civilstånd		
	Har hemmavarande barn	Har ej hemmavarande barn	Ej med i facket	LO	TCO	Saco	Privat	Offentlig	Gift	Sambo	Singel
Antal intervjuer	814	1281	314	240	186	173	591	539	888	411	793
<*>Antal intervjuer	10	373	0	0	0	0	0	0	236	38	106
4. Mycket bra	0%	22%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	23%	16%	21%
3. Ganska bra	44%	56%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	57%	63%	49%
2. Ganska dåligt	46%	17%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	18%	9%	23%
1. Mycket dåligt	9%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	5%	7%
Vet inte	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	7%	0%
TOPBOX	44%	78%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	80%	79%	70%
BOTTOMBOX	56%	21%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	20%	14%	30%

	Hushållsinkomst				Ort			Region					
	-299k	300k-499k	500k-799k	800k-	Storstäder och storstadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer /tätorter och landsbygds-kommuner	Stock-holm	Mellan-sverige	Små-land och öarna	Syd-sverige	Väst-sverige	Norr-land
Antal intervjuer	377	478	589	417	806	735	554	480	526	176	310	417	187
<*>Antal intervjuer	103	125	91	36	138	114	132	86	94	38	48	77	40
4. Mycket bra	5%	28%	22%	57%	28%	25%	12%	32%	25%	12%	18%	18%	10%
3. Ganska bra	54%	55%	65%	37%	47%	61%	61%	44%	55%	64%	60%	59%	65%
2. Ganska dåligt	30%	15%	10%	6%	20%	11%	22%	21%	15%	22%	16%	18%	18%
1. Mycket dåligt	9%	2%	3%	0%	5%	3%	3%	3%	5%	2%	6%	5%	1%
Vet inte	2%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	6%
TOPBOX	59%	83%	87%	94%	75%	86%	73%	76%	80%	76%	78%	77%	74%
BOTTOMBOX	38%	17%	13%	6%	25%	14%	25%	24%	20%	24%	22%	23%	19%

	Röstar M	Röstar L	Röstar C	Röstar KD	Röstar S	Röstar V	Röstar MP	Röstar SD	Röstar övr.	Röstar M+KD	Röstar L+C	Röstar V+MP	Röstar S+MP	Osäkra väljare
	Antal intervjuer	409	54	134	62	490	192	63	388	26	471	187	255	553
<*>Antal intervjuer	74	12	22	14	123	25	6	77	1	88	34	31	128	21
4. Mycket bra	22%	39%	37%	27%	20%	20%	23%	21%	0%	23%	38%	21%	20%	16%
3. Ganska bra	66%	33%	28%	51%	66%	52%	53%	45%	62%	64%	29%	52%	65%	42%
2. Ganska dåligt	9%	21%	30%	22%	13%	24%	19%	23%	38%	11%	27%	23%	14%	30%
1. Mycket dåligt	3%	7%	5%	0%	1%	4%	5%	8%	0%	2%	6%	4%	1%	11%
Vet inte	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
TOPBOX	88%	72%	65%	78%	85%	72%	76%	66%	62%	87%	67%	73%	85%	59%
BOTTOMBOX	12%	28%	35%	22%	15%	28%	24%	31%	38%	13%	33%	27%	15%	41%